

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

CHARAKTERISTIKA VOLNOČASOVÝCH
AKTIVIT SENIORŮ VE VYBRANÝCH
LOKALITÁCH NA JESENICKU

Bakalářská práce

Autor: Mgr. Renáta Juříková, studium rekreologie - PVČ

Olomouc 2010

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Mgr. Renáta Juříková
Název bakalářské práce: Charakteristika volnočasových aktivit seniorů ve vybraných lokalitách na Jesenicku
Pracoviště: Katedra rekreologie
Vedoucí: doc. PaedDr. Tomáš Dohnal, CSc.
Rok obhajoby: Akademický rok 2009/2010

Abstrakt:

Bakalářská práce porovnává soulad mezi poptávkou seniorů po volnočasových aktivitách a nabídkou volnočasových aktivit pro seniory ve vybraných lokalitách na Jesenicku. Pro zjištění nabídky byly na obecní a městské úřady rozeslány dotazníky, pro zjištění poptávky byly mezi seniory zkoumaných lokalit náhodně rozeslány ankety. Ze souhrnu poznatků z části teoretické i praktické vyplývá, že senioři na Jesenicku mají stále zakořeněný starý způsob života. Nejraději tráví svůj volný čas ve svých obydlích, starají se o svou domácnost, se smyslem pro rodinu. Málo sportují, kulturních akcí se účastní a občas relaxují v rámci možností. Obce či města seniorům nabízí možnosti, jak trávit svůj volný čas. Senioři potřebují větší motivaci a pocit, že jsou ve společnosti mezi mladšími ročníky vítáni. V menších obcích jsou senioři spokojenější s nabídkou možností trávení volného času, než ve městě.

Klíčová slova:

senior – stáří - volný čas - volnočasová aktivita - zájmy - spokojenost

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Mgr. Renáta Juříková
Title of the thesis: The characteristics of leisuretime activities of seniors in chosen areas of Jeseník district
Department: Katedra rekreologie
Supervisor: doc. PaedDr. Tomáš Dohnal, CSc.
The year of presentation: Academical year 2009/2010

Abstract:

The thesis compares an accordance between a request of seniors for leisuretime activities and an offer of leisuretime activities for seniors in chosen areas of Jeseník district. For detection of the offer, the questionnaires were sent to municipal offices and municipalities, for detection of the request, there were randomly sent inquiries to the seniors from the researched areas. From the complex of findings from both the theoretical and the practical parts it arises, that the seniors of the Jeseník district live their lives by the old inrooted way. They like best of all to spend their leisure time in their houses housekeeping and with the sense of family. They do a little of sports, attend cultural actions and sometimes relax within their resources. Municipalities offer to seniors some possibilities how to spend their leisure time. The seniors need better motivation and feelings, that they are welcome to any companies of younger people. In smaller municipalities, there are seniors more satisfied with the offer of possibilities of spending their leisure time than in the bigger ones.

Key words:

senior – old age – leisure time – leisuretime activity - hobbies – satisfaction

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci zpracovala samostatně. Veškerá použitá literatura je uvedena v seznamu na konci práce.

V Olomouci, 1. 4. 2010

Děkuji doc. PaedDr. Tomáši Dohnalovi, CSc. za odborné vedení práce, ochotu, trpělivost, připomínky a rady k danému tématu.

Také bych ráda poděkovala svému manželovi a dětem za podporu a pomoc při studiu a psaní bakalářské práce.

Obsah

Úvod	8
1 Věk seniorů, charakteristika stáří.....	9
1.1. Stáří s hlediska demografického vývoje.....	11
2 Charakteristika volného času	14
3 Charakteristika oblasti Jesenicka	16
3.1. Charakteristika z hlediska demografického a geografického	16
3.2. Charakteristika z hlediska ekonomického	19
3.3. Klady a zápory rozvoje Jesenicka	21
3.4. Charakteristika z hlediska volného času	21
4 Charakteristika vybraných lokalit na Jesenicku	23
4.1. Černá Voda	23
4.1.1 Historie Černé Vody	23
4.1.2 Geografie Černé Vody.....	25
4.1.3 Demografie Černé Vody.....	26
4.2. Lipová – lázně	27
4.2.1 Historie Lipové – lázní	27
4.2.2 Geografie Lipové – lázní	29
4.2.3 Demografie Lipové – lázní	30
4.3. Zlaté Hory	32
4.3.1 Historie Zlatých Hor	32
4.3.2 Geografie Zlatých Hor	34
4.3.3 Demografie Zlatých Hor	35
5 Cíl a úkoly práce	37
6 Metodika	38
6.1 Metody	38
6.2. Techniky	39
7 Výsledky	40
7.1. Černá Voda	40
7.2. Lipová – lázně	52
7.3. Zlaté Hory	63
8 Diskuse	75
9 Závěr	77

10 Souhrn	78
10 Summary	79
11 Referenční zdroje	80
12 Přílohy	82

Úvod

V průběhu druhé poloviny minulého století byl zaznamenán nárůst lidí seniorského věku. Počet seniorů v současné době převyšuje počet dětí ve věku do čtrnácti let. Na základě toho je pro seniory i pro společnost důležité, aby lidé tohoto věku žili aktivním a plnohodnotným životem. Senioři jsou lidé důchodového věku, sociálně a psychicky zralí. Nechodí do zaměstnání. Konec pracovního procesu pro ně často znamená konec jedné životní éry a často mají pocit zbytečnosti, co se týče života ve společnosti. Disponují spoustou volného času. Volný čas se dá vyplnit kulturními, sportovními, relaxačními i jinými aktivitami. Trávení volného času seniorů je hlavní náplní bakalářské práce. Bakalářská práce monitoruje volnočasové aktivity seniorů na Jesenicku. Konkrétně poptávku seniorů po možnostech využití volného času a nabídku těchto možností ze strany vybraných obcí či měst. Každý člověk by měl mít takové možnosti využití volného času, aby mu přinášel dostatečné množství uspokojení a odpočinku, a tím jeho životní dráha dostávala smysl a motivaci. Práce srovnává poptávku a nabídku volnočasových aktivit ve vybraných lokalitách a analyzuje, zda-li je nabídka možností, jak využít volný čas, v souladu s poptávkou. Jestli jsou senioři s přístupem obcí či měst k problematice využití volného času starších občanů spokojeni. Z druhé strany monitoruje pohled na využití volného času seniorů a přehled o zájmech svých seniorských občanů ze strany obcí či měst.

Dále podává informace o věku seniorů a demografickém vývoji seniorských obyvatel. Charakterizuje volný čas a jeho rozdělení. Podává ucelené historické, demografické a geografické informace o vybraných lokalitách na Jesenicku. Mezi vybrané lokality patří obce Černá Voda a Lipová-lázně a město Zlaté Hory.

1 Věk seniorů, charakteristika stáří

Senior je člověk ve věku nad 65 let, nejstarší člen kolektivu, rodiny. Říkáme tomu důchodový věk. Jsou to lidé s psychickou a sociální zralostí a zkušenostmi, které získaly pomocí svých vlastních prožitků proběhlého života. Jejich soběstačnost ve společnosti narušují narůstající zdravotní potíže, které mohou vést až k její ztrátě (Pavlas, 1999; Sheehyová, 1999; Bulisová a kol., 2003; Gruss, 2009).

Encyklopedie Diderot (2000) definuje stáří takto:

„Stáří je ontogenetická fáze biologicky i sociálně odlišná od středního věku. Funkční a zdravotní stav ve stáří je výsledkem zákonitého biologického stárnutí, chorobných procesů, životních podmínek a způsobu života. Za počátek kalendářního stárnutí člověka je konvenčně považován věk 60 nebo 65 let. Rozeznávají se mladí senioři (65 – 74 let), staří senioři (75 – 84 let), velmi staří senioři (85 a více let). Počátek stáří (60 – 74 let), vlastní stáří (75 – 89 let), dlouhověkost (90 a více let); počátek biologického stáří není možno exaktně stanovit;

Podle sociologie jde tzv. třetí věk; závěrečná etapa lidského života. Nejčastěji chápáno jako doba od skončení ekonomické aktivity do smrti. Nelze je spolehlivě definovat biologickým věkem, neboť je podmíněno fyzicky, psychicky i např. sociálně a geograficky.“

Peter Gruss (2009, 24) definuje stáří takto:

„Podle biografické charakteristiky je stáří ve své podstatě potenciálně nejvyšší výkon jedincova života. Je však bohužel často chápáno: jako úbytek tělesných a duševních možností, které člověk má. Člověk nestárne přesně podle hodin. Známe příklady lidí, kteří zestárli obzvláště dobře, a naopak lidí zestárlych velmi špatně.“

Obě definice se shodují na tom, že stáří je úbytek tělesných a duševních možností. Encyklopedie Diderot (2000) přesně vymezuje roky, kdy stáří nastává, ale zároveň poukazuje na to, že biologické stáří nelze přesně vymezit. Přesně to je v souladu s Grusem (2009). Lidé stárnou různě. Nemůžeme určit přesnou hodinu, kdy zestárneme.

Lidí ve věku seniorů neustále přibývá (obr. 1). Pro plnohodnotný společenský život ve stáří potřebují i dobré podmínky. Podmínky dobrého stáří začínají již v dětství.

„Bude zapotřebí mnoha společenských změn, v jejichž důsledku bude společnost ke starým lidem vstřícnější, a tím jim poskytne víc příležitostí k dalšímu rozvoji. Změny by se měly týkat prakticky všech oblastí života: rodinné politiky, zaměstnání, otázky zajištění ve stáří, vysokého školství, dopravní infrastruktury, prezentace stáří v médiích a mnohých

dalších. V každé z těchto oblastí se musíme snažit zaměřit rozvojový potenciál jednotlivce do budoucnosti, stimulovat ho prostřednictvím nejrůznějších podnětů a rovněž budovat povědomí o tom, že dobré stáří a stárnutí začíná již v dětství a dospívání“ (Gruss, 2009, 14).

V souladu s Grussem (2009) záleží hodně na tom, jak žijeme již v období dětství a dospělosti. Dobré stárnutí není však pouze výsledkem výše uvedených zásad. Záleží také na aktivním životě každého jednotlivce. Vyplatí se být aktivní duševně i fyzicky už od nejtútlejšího věku a vytvářet si neimorální rezervu.

Nikomu nemůžete zaručit, že podle určitého receptu se dožijete vysokého věku ve zdraví a pohodě. Můžeme však dodržováním určité životosprávy a jistých podmínek eliminovat nežádoucí faktory, které nám délku života zkracují. Podle studia literatury je jedno jisté. Vše začíná již v raném dětství a pokračuje v období, kdy jsme mladí a plní síly, nikoliv až v období věku seniorském. Jak prožíváme dětství a dospělost závisí dobré stáří.

Abychom mohli plnohodnotně, žít musíme nejprve poznat sami sebe, zjistit jaké životní hodnoty jsou pro nás důležité. Čím dříve se najdeme, tím dříve a lépe můžeme stavět pilíře pro náš budoucí dospělý život a život ve stáří. „Sebepoznání je pro spokojený život stejně nutné jako vzduch nebo plíce. Je to taková základová deska pod domem našeho života. Jestli chci prožít spokojený život, je potřeba, abych nejprve našel cestu sám k sobě, abych sám sobě rozuměl“ (Herman, 2008, 41).

Gruss (2009, 49) procentuálně rozdělil vlivy, které nás připravují na dobré stáří.

„Na základě současných poznatků můžeme počítat s následujícím rozložením vlivu: 25% rozdílu v délce života jednotlivců můžeme připisovat genetickým faktorům, 10% životním podmínkám během prvních deseti let života a zbylých 65% životním podmínkám a okolnostem během dalšího průběhu života. Do jakého sociálního prostředí se dítě narodí, jaká je rodinná ekonomická situace, jaké možnosti vzdělání má dítě, jak je vyživováno a zda muselo přestát nějaká závažná onemocnění – to vše ovlivňuje, jak dobře je mladý dospělý vybaven pro vysoké stáří.“

Sheehyová (1999, 33) uvádí:

„Velká většina Američanů a Evropanů dnes v šedesátce dosáhla stavu, kdy využívají maximální svobodu společně s minimálními fyzickými omezeními. V důsledku toho neodpovídají věkové definice vlastní zkušenosti lidí.“ Podle tohoto výroku lze usoudit, že hlavními podmínkami dobrého stárnutí je maximální volnost, jak prožívat své stárnutí. K tomu však je potřeba také vytvoření maximálního prostoru s rozmanitou výplní, ve kterém

tuto svobodu bude možno využít a zhodnotit. V dnešní době jsme tedy schopni si tyto podmínky vytvořit, ale abychom neměli žádná omezení, musíme začít již v dětství.

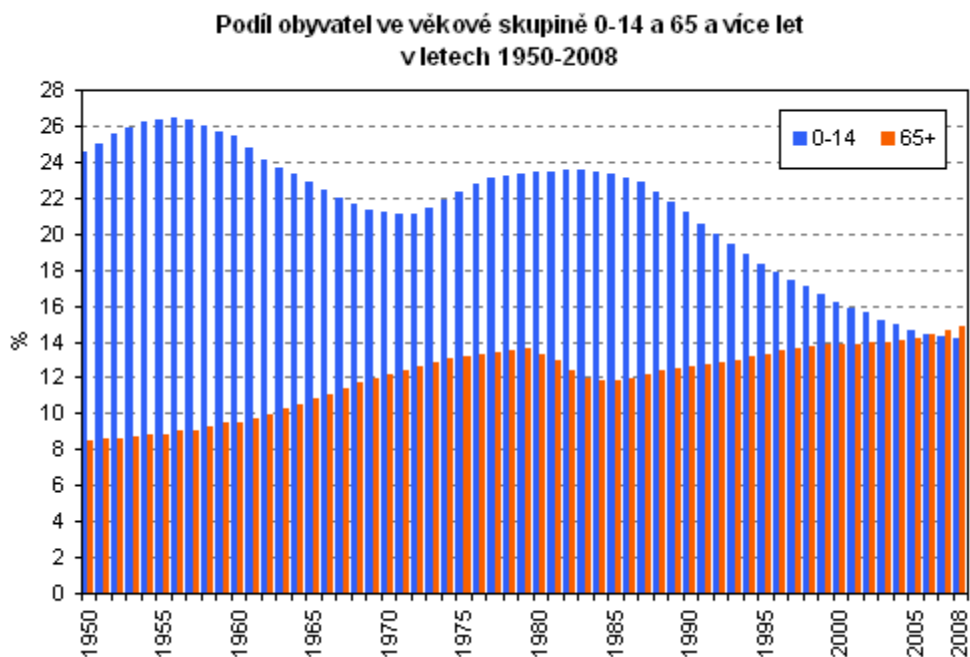
Máme dva druhy stárnutí: pasivní a úspěšné stárnutí. Úkolem úspěšného stárnutí je nasbírat energii pro další přechod. Svou životní sílu pak použijete na plnění různých úkolů či překonávání různých překážek, které nám život přinese. Záleží na tom, jakou cestu si zvolíme.

1.1 Stáří z hlediska demografického vývoje

„Přibývání letitých lidí je součástí fenomenálního procesu, který jsme během minulého století mohli pozorovat nejen ve vyspělých průmyslových zemích, ale i v zemích méně vyvinutých: máme na mysli prodloužení průměrné délky života. Prodloužení průměrné délky života je jedním z největších výdobytků moderní doby. Pravděpodobnost, že se dožijeme vysokého věku, se ve vyspělých zemích světa zvyšuje díky lepším životním podmínkám, stále rostoucímu ekonomickému blahobytu a rovněž díky lékařskému výzkumu a péči“ (Gruss, 2009, 41).

V České republice je ekonomika, zdravotnictví a všeobecný blahobyt, lidé mají podmínky na to, aby se dožívali vyššího věku. Samozřejmě bychom mohli vládě našeho státu ledacos vytknout, ale pokud bychom život v naší zemi srovnali s životem v zemích třetího světa, musíme konstatovat, že skutečně máme dobré podmínky k plnohodnotnému životu.

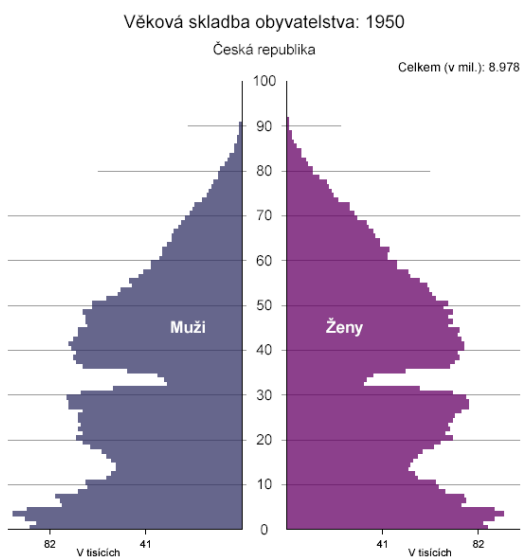
To, že v České republice počet obyvatel nad 65 let stoupá, dokazuje graf Českého statistického úřadu (obr. 1). Tento graf srovnává poměr mezi věkovou skupinou 0-14 a věkovou skupinou 65 a více let. Ještě v roce 1950 bylo v ČR daleko více dětí ve věku do čtrnácti let než občanů důchodového věku. V dnešní době se poměr mezi oběma skupinami zcela vyrovnal.

Obr. 1 Podíl obyvatel ve věkové skupině 0-14 a 65 a více let v letech 1950-2008

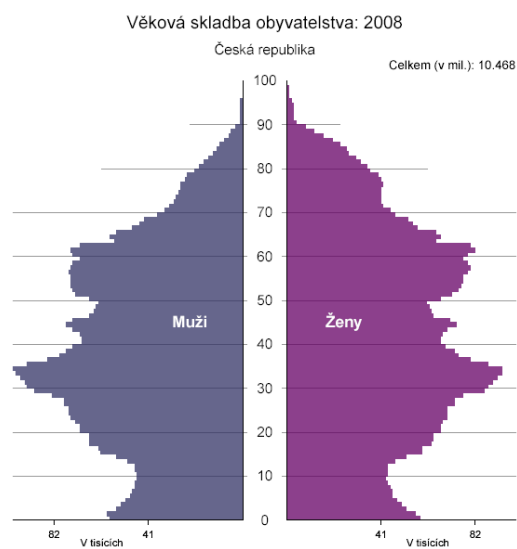
Zdroj: www.czso.cz

Také další grafy ČSÚ nám říkají, že počet obyvatel ve věku nad 60 let stále přibývá. Jako srovnání jsou uvedeny dva grafy. Obr. 2 zobrazuje věkové složení obyvatelstva ČR v roce 1950 a obr. 3 v roce 2008.

Obr. 2 Věková skladba obyvatelstva 1950

Zdroj: www.czso.cz

Obr. 3 Věková skladba obyvatelstva 2008

Tvrzení Grusse (2009) a údaje Českého statistického úřadu (2010) jsou v souladu.

Nám samotným by mělo záležet na tom, abychom i v seniorském věku byli aktivní a s aktivitou začali již v raném dětství, ale o aktivitu seniorů by se mělo také zajímat řízení našeho státu, krajů, okresů, regionů, měst a obcí. Jen aktivní člověk důchodového věku se umí o sebe postarat, plnohodnotně žít a být přínosem pro sebe, svou rodinu a společnost. Podle údajů vyplývajících z grafů je pravděpodobné, že za několik let nebude dostatek lidí produktivního věku, kteří by stačili odvádět státu dostatečné množství dávek, aby stát mohl živit a starat se o všechny seniory.

Dalším důkazem stárnutí populace je tab. 1. vycházející z údajů Českého statistického úřadu. Uvádí stav obyvatelstva v ČR ve věkových skupinách 0 – 14 a 60 a více. Údaje jsou uváděny v letech od 1920 do 2007. Z tabulky č.1 je zřejmé, že v současnosti počet seniorů převyšuje počet dětí.

Rok	Věk.skup. 0–14(v %)	Věk.skup. nad 60 (v %)
1920	27,8	9,9
1960	25,4	14,8
1980	23,3	16,9
2000	16,4	18,4
2007	14,3	20,9

Tab. 1 Obyvatelstvo od roku 1920 do roku 2007 ve věkových skupinách.

Zdroj: www.czso.cz

2 Charakteristika volného času

Volný čas můžeme charakterizovat jako určitý časový úsek, který vyplňujeme činnostmi činícími nám blaho, radost a potěšení. Činnosti, které děláme dobrovolně ne z nutnosti. Je to čas, v němž se člověk může věnovat svým zálibám, bavit se a odpočívat. Každý člověk naplňuje tento čas aktivitami nejrůzněji rozmanitými. Podle své představivosti. Hlavní náplní volného času je dosáhnout uspokojení. Každý z lidí věnuje různé množství času svým zálibám. Často lidé mají problém rozlišit, kdy se jedná ještě o volný čas a kdy už je to práce. Často také se u lidí objevují rozpory mezi subjektivním odhadem množství svého volného času a skutečně realizovanými aktivitami volného času. Každý člověk by si měl zvolit takové množství volného času, aby mu přinášel dostatečné množství uspokojení a odpočinku, a tím jeho životní dráha dostávala smysl a motivaci. Náplň volného času je svobodnou volbou každého člověka. Osvobozuje ho od určitého druhu povinností. Pokud se však volnočasové aktivity stanou povinnostmi, mění se i podstata aktivity. Volný čas neslouží žádnému zjištěnému cíli. Pokud slouží, je volným časem jen částečně (Zich, 1978; Hodaň & Dohnal, 2005; Čihovský, 2006)

Existuje také termín polovolný čas. Čihovský (2006, 32) ho ve své knize charakterizuje takto:

- a) činnosti pololukrativní, polozištného charakteru: drobná práce pro sousedy, rybolov pro zisk, placená účast ve sportovním spolku, orchestru apd.
- b) poloužitkové a polorekreační činnosti v domácnosti: zahrádkářství, kutilství, chov domácích zvířat
- c) rodinné činnosti polovýchovné a polozábavné: účast na dětských úlohách a hrách
- d) práce pro vlastní potěšení, pro rodinu, přítele, spolky: dekorativní práce, modelářství

Patří sem nesporně i sledování odborné literatury u náročných povolání (lékaři, vědci, vysokoškolští učitelé).

Podrobné rozčlenění volného času uvádí ve své publikaci Hodaň & Dohnal (2008, 57)

1. činnosti manuální	homo faber
2. činnosti fyzické (sportovní, cestovní, turistika)	homo ludens
3. činnosti estetické	homo imagineaire
4. činnosti intelektuální	homo sapiens
5. činnosti sociální	homo socius
dnes možná varianta 6. spotřební	homo konsumens

Pro srovnání uvádím rozdělení činností volného času, které ve své knize uvedl Zich (1978). Tato publikace je téměř o třicet let starší než předchozí.

Volný čas zahrnuje:

- 1) kulturní činnosti s konkrétními aktivitami (četba, poslech rozhlasu, návštěva kina atd.)
- 2) rodinné činnosti (hraní s dětmi, vylepšování bytu atd.)
- 3) rekreační činnosti (vycházky, cestování, výlety atd.)
- 4) technické činnosti (kutilství, motorismus atd.)
- 5) koníčky (rybaření, háčkování atd.)
- 6) sportovní činnosti
- 7) společenské činnosti (tanec, besedy s přáteli návštěvy atd.)
- 8) přímé vzdělávání
- 9) veřejná činnost
- 10) veřejná činnost (brigády, schůze atd)
- 11) pasivní odpočinek (spánek, poležení mimo blok spánku)
- 12) ostatní činnosti

V globálu je členění činností volného času výše uvedených autorů velmi podobné. Zich (1978) sice člení volnočasové činnosti trochu podrobněji, ale je to více méně totéž. Zich však do svých činností volného času řadí také aktivity, které Čihovský (2006) zařadil do času polovolného.

3 Charakteristika oblasti Jesenicka

3.1 Charakteristika z hlediska geografického a demografického

Informace pro kapitolu 3.1. byly čerpány z internetových zdrojů <http://jemas.eu/index.ph> (2007), <http://www.jeseniky.ochranaprirody.cz/> (2009), <http://www.olomouc.czso.cz> (2010), <http://www.czso.cz> (2010) a literatury Brachtl (1998).

Okres Jeseník se nachází v nejsevernějším výběžku Moravy a Slezska při hranicích s Polskou republikou. Rozprostírá na severu Olomouckého kraje a na jihu sousedí s okresem Šumperk. Na východě má okres Jeseník společnou hranici s okresem Bruntál z Moravskoslezského kraje.

Celkovou rozlohou 719 km² je nejmenším okresem mezi pěti okresy Olomouckého kraje (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk). Na celkové ploše Olomouckého kraje se okres Jeseník podílí pouze 14 %. Z celkové rozlohy zaujímá zemědělská půda 33,8 %, podíl orné půdy na celkové rozloze je 21,1 % (orná půda se podílí na zemědělské půdě 62,3 %). Významnou část výměry kraje tvoří lesní půda (59,2 %).

Území je ohraničeno Zlatohorskou vrchovinou, masivem Hrubého Jeseníku a Rychlebskými horami. Nejvyšší horou Jeseníků je Praděd 1 492 m.n.m. vysoký. Praděd je nejvyšší horou Moravy a je nesprávně označována za druhou nejvyšší horu ČR. Ve skutečnosti je až na pátém místě. Ve Velké kotlině je pramen řeky Moravice. Naše druhé nejvyšší pohoří Jeseníky jsou bohužel stále v zákrytu Krkonoš a Šumavy a jsou domácími turisty často opomíjené. Což je na druhou stranu obrovské plus pro zdejší přírodu, která si stále uchovává původní ráz téměř beze stop člověka.

Část území Jeseníku byla vyhlášena chráněnou krajinnou oblastí. A to v roce 1969 na rozloze 740 km². Území je z 80% pokryto lesy, převážně druhotnými smrčinami nebo bučinami s mozaikovitě zachovalými zbytky přírodních lesů. Nejcennější území chráněné krajinné oblasti jsou chráněna ve 4 národních přírodních rezervacích (Praděd, Šerák - Keprník, Rejvíz, Rašeliniště Skřítek), 19 přírodních rezervacích a 6 přírodních památkách.

Okres Jeseník má obyvatel 41 487 (k 31.12.2009), žijících ve 24 obcích. Katastrální území 719 km² s hustotou osídlení 58 obyvatel/km². Na území leží spíše menší sídla do 1000 obyvatel.

Obce vytvořily čtyři dobrovolné svazky obcí - **mikroregiony**:

- ✓ Jesenícko s počtem 19 513 obyvatel, 6 obcí
- ✓ Javornicko s počtem 5 179 obyvatel, 5 obcí
- ✓ Zlatohorsko s počtem 9 790 obyvatel, 5 obcí
- ✓ Žulovsko s počtem 7 409 obyvatel, 8 obcí

Obr. 4 Mapa mikroregionů Jesenicka

Zdroj: www.jemas.cz

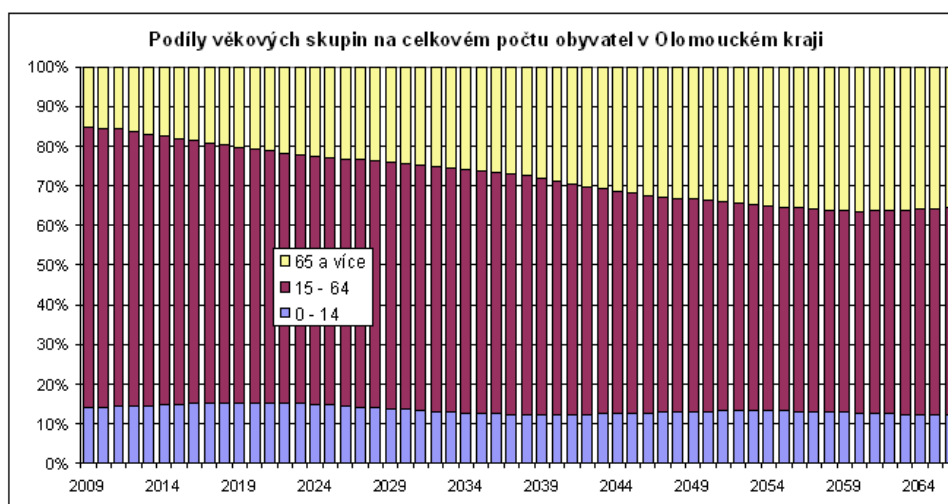
Rok	1961	1980	1991	2001	2009
Obyvatelstvo celkem	40 195	42 238	42 583	42 413	41 487
Muži	19 994	20 853	20 903	20 947	20 596
Ženy	20 201	21 385	21 680	21 466	20 891
60 a více let	3 537	5 575	6 473	6 744	6 684
Průměrný věk	32,6	33,0	34,9	37,3	40,2

Tab. 2 Demografický vývoj obyvatelstva v okrese Jeseník v rozmezí 1961 – 2009

Zdroj a rozšířené údaje na <http://www.olomouc.czso.cz>.

V tabulce č.2 zjišťujeme, že za posledních přibližně 50 let počet obyvatel na Jesenicku nejprve stoupal a v posledních letech opět klesl. Poměr mezi počtem mužů a žen je přibližně stejný. Co nás zajímá nejvíce je stoupající počet obyvatel ve věku nad 60 let. V roce 1961 bylo na území okresu Jeseník 3 537 seniorů. V roce 2009 počet stoupl na 6 684 seniorů. To je o 3 147 seniorů více. Kdybychom to vyjádřili v procentech, je to o 41,1% více než v roce 1961. Celkový počet obyvatel stoupl o 1 292, ale v procentech z celkového počtu je to pouze o 3,1%. Je tedy prokazatelně jasné, že na Jesenicku vysokým procentem stoupá počet seniorů a zároveň klesá počet dětí a lidí produktivního věku, což je zbytek obyvatelstva z celkového počtu.

I do budoucna bude počet seniorů přibývat. Obr. 5 ukazuje vývoj populace do roku 2064. Postupně se bude zvyšovat počet obyvatel starších 65 let, v Olomouckém kraji (zařazuje i okres Jeseník) se jejich počet ze současných 97 tisíc zvýší během 50 let na 200 tisíc. V celé populaci kraje bude podíl seniorů tvořit více než jednu třetinu (36,4 %), zatímco v současnosti zaujímá 15,1 %. Index staří, tj. podíl osob starších 65 let na 100 dětí ve věku 0 až 14 let, už v roce 2006 překročil hodnotu 100. K 1. 1. 2009 žilo v kraji na 100 dětí 107 seniorů a tento trend stárnutí populace se bude stále více prohlubovat. V projekci se předpokládá, že během 25 let bude jednou tolik seniorů než dětí a v posledním roce projekce v Olomouckém kraji bude na 100 dětí připadat 292 obyvatel starších 65 let (www.czso.cz).

Obr. 5 Podíly věkových skupin na celkovém počtu obyvatel v Olomouckém kraji

Zdroj: www.cszo.cz

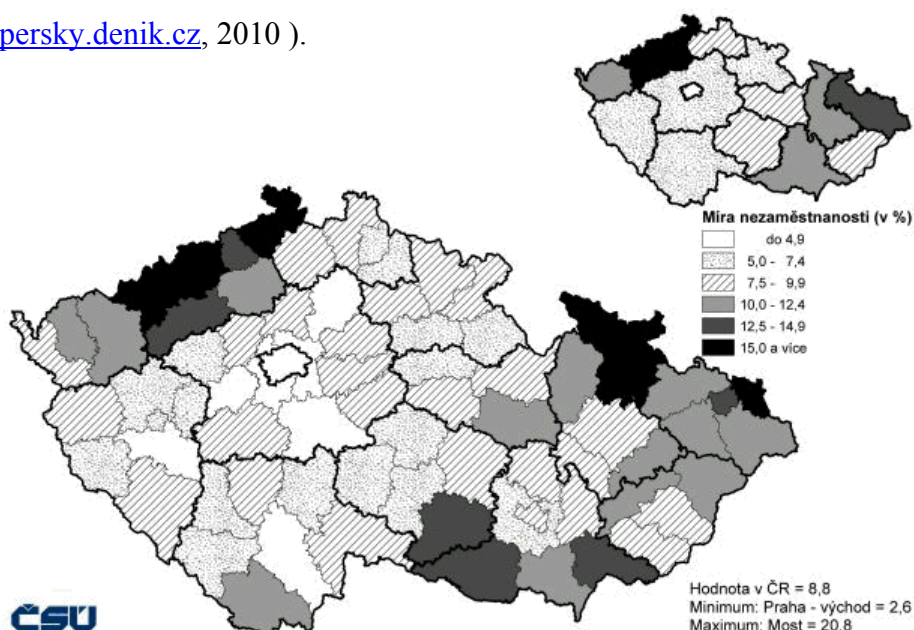
3.2 Charakteristika z hlediska ekonomického

Jesenicko patří k ekonomicky slabým oblastem ČR. Procento nezaměstnanosti k 31.12.2008 bylo 11,67 %. Stav nezaměstnanosti se od tohoto data nezlepšil. Mapa ČSÚ, zobrazující míru nezaměstnanosti, je z roku 2006 (obr. 4). Pokud počítáme průměr nezaměstnaných v celém Olomouckém kraji, jedná se o počet nezaměstnaných v rozmezí 10,0 – 12,4%. Druhá mapa zaznamenává nezaměstnanost oblastí a zde se Jesenicko řadí mezi oblasti s počtem nezaměstnaných až nad 15,0%.

Nyní v roce 2010 se na úřad práce hlásí čím dál tím více lidí. Úřad práce v Jeseníku uvádí, že očekává nárůst nezaměstnanosti až 19,5%. Do budoucna nejsou vyhlídky o nic lepší. Prozatím nejsou žádné informace o tom, že by nějaký investor plánoval na Jesenicku rozjet nějakou výrobu (www.sumpersky.denik.cz, 2010).

Obr. 6 Mapa zobrazující míru nezaměstnanosti v procentech

Zdroj: www.cszo.cz

Do budoucna (srovnání s obr. 5) se změni také v současnosti příznivá hodnota ukazatele indexu ekonomického zatížení. Tento index porovnává počet ekonomicky závislých obyvatel ve věku 0 až 19 let a seniorů nad 65 let a osob v ekonomicky aktivním věku 20 až 64 let. K 1. 1. 2009 dosáhl v kraji hodnoty 55 osob ekonomicky neaktivních na 100 osob aktivních. Pokud vyloučíme vliv přistěhovaných a vystěhovaných osob, pak projekce předpokládá v roce 2048 vyrovnání tohoto poměru a následné zvyšování počtu ekonomicky neaktivních až na 117 osob na 100 osob ve věku ekonomicky aktivních k 1. 1. 2060.

Jesenicko je oblastí málo dostupnou hlavně v zimních měsících. Nepřístupnost způsobuje bariéra hor. Můžeme říci, že Jesenicko stojí „za zdí“ horského masívu Hrubého Jeseníku. Pro výstavu větších továren či jiných organizací nabízejících práci nevýhodnou.

Okres Jeseník lze z pohledu struktury ekonomicky aktivních obyvatel označit za převážně průmyslový region s vyšším zastoupením zemědělství a stavebnictví. Množství ekonomicky aktivních obyvatel je nízké 25,2%. Značné množství lidí je zaměstnáno ve službách včetně školství, zdravotnictví a podobně (www.jemas.eu, 2007).

Odvětví	Zemědělství, lesnictví, rybolov	Průmysl	Stavebnictví	Obchod, opravy mot. vozidel	Veřejná správa, obrana, soc. zabezpečení	Školství, zdravotnictví, vetr. a soc. činnost	Ostatní nezjištěno
Počet zaměstnanců v procentech	6,9%	25,2%	12,4%	7,3%	7,8%	12,4%	23,4%

Tab. 3 Ekonomicky aktivní obyvatelé podle odvětví na Jesenicku

Zdroj: www.cszo.cz

Věkové skupiny obyvatel	Počet ekonomicky aktivních obyvatel v procentech
15 – 25	29,3%
30 - 39	23,2%
40 - 49	27,3%
50 - 59	18,6%
60 a více	1,5%
nezjištěno	0,0%

Tab. 4 Ekonomicky aktivní obyvatelé podle věku

Zdroj: www.cszo.cz

3.3 Klady a zápory rozvoje Jesenicka

Na základě materiálu z internetových stránek jesenické akční skupiny Jemas (www.jemas.eu, 2007) charakterizují klady a zápory rozvoje Jesenicka takto:

Jesenicko má velký potenciál pro trvale udržitelný hospodářský rozvoj, avšak dosud je nedostatečně využíván. Spočívá především:

- a) v mimořádném potenciálu přírody a krajiny, vč. přírodních zdrojů (voda, ovzduší, fytomasa, kámen a nekontaminovaná půda)
- b) v mimořádně významné tradici lázeňství (Priessnitz, Schroth - na poměrně malém území jsou Priessnitzovy léčebné lázně v Jeseníku, Schrottovy lázně v Dolní Lipové, dětská léčebna Edel ve Zlatých Horách aj.) v sousedství s Polskem (potencionální klienti v oblasti cestovního ruchu a lázeňství, atd.)

Využití potenciálu rozvoje Jesenicka brání a limitují některé skutečnosti. Jsou to zejména:

- a) špatná dopravní dostupnost (Jesenicko je od vnitrozemí odříznuto masivem Hrubého Jeseníku)
- b) nedostatečná kvalifikační struktura a úroveň vzdělanosti a dovednosti obyvatel (velká migrace z regionu, zejména mladých a vzdělaných lidí)
- c) okrajovost regionu (region leží mimo hlavní dopravní a obchodní tahy)
- d) nízká hustota osídlení (nízký počet obyvatel komplikuje fungování služeb, např. zdravotnictví, dopravní obslužnost...)

3.4 Charakteristika z hlediska volného času

Na základě těchto literárních a internetových zdrojů (Brachtl, 1998; Vojkovský, 2003; Haderka, 2008; www.priroda.cz, 2009; www.ochranaprirody.cz, 2009; www.ejeseniky.com, 2010) charakterizují oblast Jesenicka z hlediska volného času takto.

Na Jesenicku naleznete velké množství rekreačních, turistických a lyžařských středisek. Je zde rozsáhlá síť turistických tras, které v zimním období se využívají jako trasy pro běžecké lyžování. Vedle přírodních krás oplývá okres Jeseník i množstvím kulturních památek. Zvláštní postavení mezi stavebními památkami zaujímá zámek Jánský vrch v Javorníku, bývalá letní rezidence vatislavských biskupů. Dokladem lidové architektury horského a podhorského charakteru jsou dosud zachovalé stavby v Domašově, Horním Údolí

či Vápenné. Velký význam získalo na Jesenicku lázeňství. Na tradice položené v minulém století Vincenzem Priessnitzem navazují dnešní Lázně Jeseník Priessnitzovy léčebné lázně, Lázně Dolní Lipová – Lázně Lipova Schroth a Dětská léčebna EDEL ve Zlatých Horách. Jesenicko má vybudovanou poměrně hustou síť regionálních a místních cyklotras. Územím okresu vedou dvě významné cyklotrasy – Moravská nadregionální dálková cyklotrasa vedoucí z hraničního přechodu Glucholazy – Mikulovice napříč celou Moravou až po hraniční přechod s Rakouskem v Břeclavi. Druhou je První česko-polská hraniční cyklotrasa – Ladek Zdrój – Javorník – Otmuchów.

Jesenicko nabízí i jiné využití volného času. Naučné stezky např. Velká kotlina, Keprník – Šerák, Lesní ekosteska Švavorov a další. Zajímavá přírodní místa, která můžeme navštívit v rámci turistiky. Z přírodních míst jsou zde ještě jeskyně Pomezí a Špičák. Pokud chceme opustit přírodu, oplývá Jesenicko i kulturními památkami např. zámek Jánský Vrch, zřícenina Kaltenštejn atd. Z muzeí vyjmenujme např. Vodní tvrz v Jeseníku, Zlatohorské mlýny. Když zamíříme trochu dál, můžeme zajít do Ruční papírny ve Velkých Losinách.

Dalšími atraktivními nabídkami volného času jsou například minikáry na Ramzové, které můžeme vyzkoušet v letních měsících. V Petříkově zase nalezneme bobovou dráhu. Je zde řada bazénů a koupališť např. v České Vsi, Jeseníku – lázních nebo v Bělé pod pradědem. Je zde řada přírodních koupališť jako jsou lomy nebo rybníky. Nejznámější je lom Rampa v Černé Vodě nebo Kaolínka ve Vidnavě. Pokud toužíme po adrenalinu, můžeme navštívit lanové centrum v České Vsi nebo si vyzkoušet jízdu na čtyřkolkách. Pokud nemáme rádi motory, je možno zajezdit si na koních. Ranče westernových koní můžeme nalézt např. v Černé Vodě a v České Vsi.

Jesenicko má také další možnosti využití volného času. Jsou to různá sportovní a relaxační centra, sportovní a společenské kluby, divadla, výstava, kulturní zařízení, kina, restaurace či hotely atd.

4 Charakteristika vybraných lokalit na Jesenicku

4.1 Černá Voda

4.1.1 Historie Černé Vody

Český název i jeho německá podoba Schwarzwasser je stejně jako u některých dalších obcí v okolí odvozen od barvy vody či dna místního toku. Administrativní, sídlištní a katastrální členění této obce bylo dříve dost složité. Ještě po zrušení poddanství existovaly do roku 1869 dvě samostatné a správní obce, a to Černá Voda a Šropengrund (německy Schroppengrund), což asi znamenalo dvůr či statek rodiny Schroppovy, ale je možný i jiný výklad. Šropengrund se po roce 1869 stal jenom osadou a katastrální obcí Černé Vody a byl přejmenován v roce 1948 na Rokliny. K vlastní Černé Vodě patřila ještě jednak osada Nový Kaltenštejn (německy Neukaltenstein), jednak část Starého Kaltenštejna (Altkaltenstein) s bývalým hradem, kdežto druhá část této osady náležela k Vápenné (Zigharticím); obě poslední lokality byly v roce 1948 přejmenovány na Staré a Nové Podhradí.

Nejstarší historie Černé Vody je spojena s hradem Kaltenštejnem. Byla to rozsáhlá a mohutná stavba, která je prvně zmiňována roku 1284. Hrad se stal střediskem poměrně rozsáhlého panství vratislavských biskupů. Rozsah dominia se stále zmenšoval a za válek v 15. století ztratil ve zpustošené krajině na významu i hrad, který byl nakonec v roce 1505 vratislavským biskupstvím vykoupen a jako nepotřebný zbořen; zanikly i hradní pivovar a mlýn (rozšířené informace Vojkovský, 2003).

Ves Černá Voda je sice prvně uváděna v knize fundací, která je řazena do období kolem roku 1284, ale v 15. století zpusťla a byla znovu nově osazena roku 1579 jako součást biskupského panství Frýdberk. Brzy získalo ve vsi značný majetek i vliv zdejší fojtství, zvláště když se dostalo po roce 1617 do rukou rodu Mikuschů, povýšeného později do šlechtického stavu. V Černé Vodě si příslušníci tohoto rodu postavili vlastní sídlo a roku 1700 získali i statek v sousední Červené Vodě. Poslední majitel Černé Vody z tohoto rodu Arnošt Urban Mikusch začal na statku koncem 18. století jako první na Frývaldovsku pěstovat brambory a jetel.

V roce 1785 byla v Černé Vodě zřízena lokálie a v letech 1787 až 1788 postaven kostel Jména P. Marie, který se stal od roku 1843 farním; zároveň s kostelem byla vybudována i škola.

Do roku 1848, kdy byla Černá Voda i s osadami připojena k soudnímu okresu Vidnava a ke správnímu okresu Frývaldov, se ves i s osadami rozšířila do nebývalé velikosti. V roce 1836

bylo v Černé Vodě již 1248 lidí ve 180 domech, i když čtyři roky předtím si ještě mor vyžádal v této vsi 70 obětí. Byl zde menší zámek a dvůr. Obyvatelé se vedle zemědělství zabývali přadláctvím, pracovala zde pila a objevili se i první kameníci. Starý Kaltenštejn měl v uvedeném roce 45 domů a 279 obyvatel; v jeho okolí se lámal vápenec a pálilo vápno. Nový Kaltenštejn měl v téže době již 52 domů a 389 obyvatel. Konečně v Šropengruntu bylo tehdy 32 domů a 223 obyvatel. V této osadě byly umístěny také fojtské podniky: pivovar, pálenice a pila; jinak se lidé živili i zde zemědělstvím a přadláctvím, případně též háčkováním čepců.

Zcela nová situace nastala pro Černou Vodu v druhé polovině 19. století, zejména po roce 1870, kdy se tato obec stala jedním z prvních a nejvýznamnějších středisek dobývání i zpracování žuly a mramoru v Žulovské pahorkatině. Jeden z největších podniků zdejšího kamenického průmyslu představovala firma H. Kulka a spol., založená v roce 1876, a vedle ní pak firma G. Franke a bratři z roku 1908. Po nich se zde začaly již před první světovou válkou uplatňovat i mnohé další kamenické závody (v roce 1908 jich bylo 12), z nichž jenom některé měly sídlo přímo v Černé Vodě, jiné byly řízeny např. z Frýdberka, Supíkovice, Sandhýblu i Velkých Kunětic. Pro lepší odbyt a dopravu byla postavena v roce 1919 železniční vlečka z Frýdberku do Černé Vody.

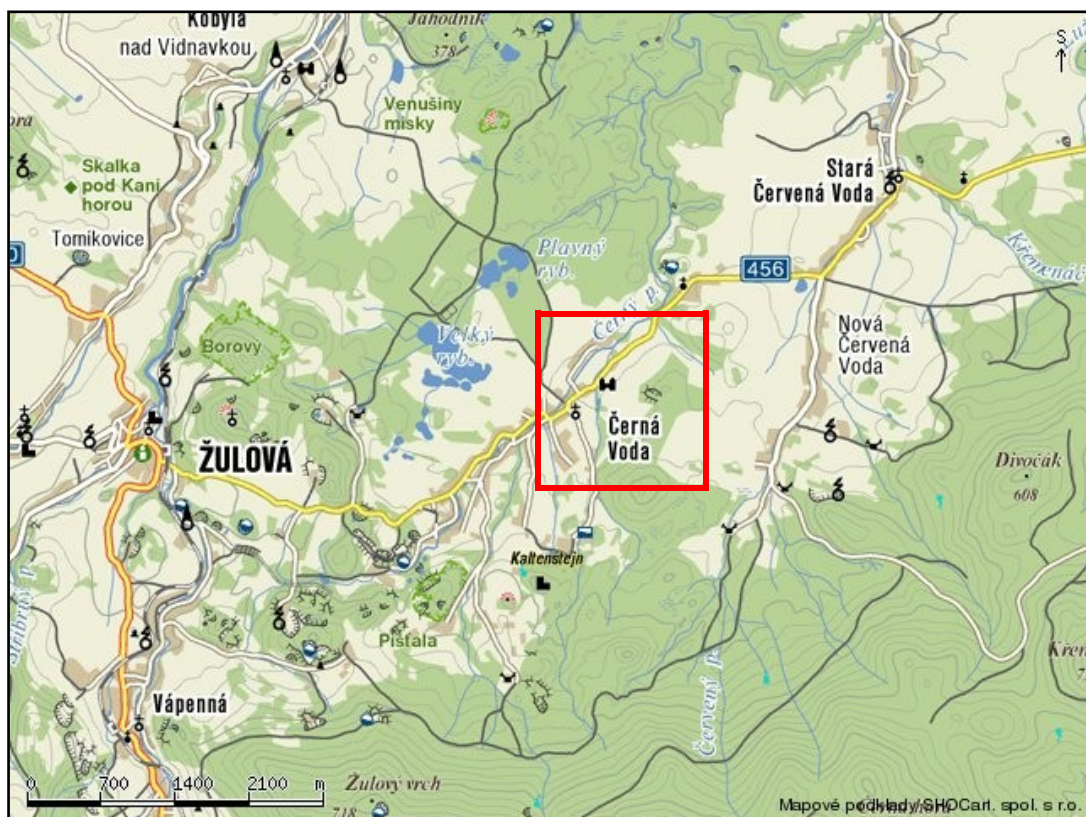
Po roce 1918 se počet závodů kamenoprůmyslu ještě rozšířil a teprve hospodářská krize v třicátých letech tento vývoj zastavila. Mezi větší podniky se zařadily firmy R. Franke a synové a F. Henschel. Uplatnil se zde i český kapitál, napřed ing. J. Beneš, který získal židovský podnik H. Kulky, po něm J. Psota. Tyto podniky ale byly za války germanizovány pod názvem Frýdberská žulová a. s. Mezi zdejšími kameníky měla po roce 1918 napřed největší vliv německá sociální demokracie a později také komunisté, ale po hospodářské krizi a příchodu Hitlera k moci získala i zde nejvíce hlasů ve volbách roku 1935 Henleinova Sudetoněmecká strana.

Po roce 1945 se v Černé Vodě žulový i mramorový průmysl udržel, ale ve značně koncentrovanější podobě i v menším rozsahu, napřed pod národní správou, potom od roku 1947 pod národním podnikem Konstruktiva a nakonec po dalších organizačních změnách od roku 1966 pod národním podnikem Českomoravský průmysl kamene se sídlem v Hradci Králové. V posledním období (1991) se závod tohoto podniku v Jeseníku osamostatnil a v Černé Vodě převzal lom a dopravní středisko. Bývalé brusírny kamene v letech 1945 až 1952 zanikly. Vedle toho zde jen dočasně působil provoz MEZ Postřelmov. Statek někdejšího fojstství byl společně s Kobylou předán státním statkům, kam se v roce 1964 dostal i majetek JZD Černá Voda, takže od té doby zde hospodařil na zemědělské půdě jenom Státní statek

Žulová. Lesy patřily pod lesní správu Lesního závodu v Javorníku. V roce 1990 byla v obci pošta, tři obchody, dvě pohostinství a jedno ubytovací a rekreační zařízení, úplná základní škola a dětský domov (<http://www.obeccernavoda.cz>, 2007).

4.1.2 Geografie Černé Vody

Černá Voda i s osadami se nalézá na východním okraji Žulovské pahorkatiny a severozápadně od Sokolského hřbetu, který jako výběžek Rychlebských hor odděluje tuto oblast od údolí řeky Bělé a města Jeseníku. Celková rozloha katastrů Černé Vody a Roklin činila 1011 hektarů (v roce 1991 jen 996 ha); patří do něj také Velký rybník (10 ha). Vlastní Černá Voda leží ve střední nadmořské výšce 340 m východně od Žulové, při Černém potoce, a táhne se podél silnice, která směřuje na severovýchod do Roklin a dále přes Starou Červenou Vodu buď na sever k Vidnavě, nebo na východ k Velkým Kuněticím, tj. ke státním hranicím s Polskem. Nové i Staré Podhradí leží jižně od Černé Vody; jsou to vlastně jen skupinky domů a zřícenina hradu v předhůří Sokolského hřbetu (Brachtl a kol., 1990; <http://www.obeccernavoda.cz>, 2007).

Obr. 7 Umístění obce Černá Voda na mapě

Zdroj: www.mapy.cz

4.1.3 Demografie Černé Vody

Černá Voda patřila v moderní době k mimořádně velkým obcím vesnického typu na Jesenicku; počtem 2159 obyvatel a 346 domů v roce 1900 by ji bylo možno zařadit spíše k městečkům. Z celkového počtu připadalo 1355 obyvatel ve 213 domech na Černou Vodu, u Nového Kaltenštejna to bylo 316 osob a 50 domů, u Starého Kaltenštejna 285 osob a 45 domů a konečně u Šropengruntu 203 osoby a 38 domů. Protože obec byla až do konce druhé světové války německá (v roce 1930 se zde hlásilo jenom deset osob k Čechům), snížil se po novém osídlení do roku 1950 počet obyvatel na polovinu, na 1030 osob ve 421 domech. V roce 1991 zde bylo při sčítání registrováno jenom 647 osob a 191 trvale obydlených domů. (<http://www.obeccernavoda.cz>, 2007). Částka 647 se od roku 1991 nezvýšila. Naopak, ještě klesá (tab. 5).

Rok	1971	1980	1990	2000	2008 (k 1.1.)
Počet obyvatel	873	762	626	627	624
Narození	15	14	7	6	3
Zemřelí	2	11	12	3	8
Přistěhovalí	10	65	38	39	14
Vystěhovalí	39	31	46	24	17
Přírůstek přirozený	13	3	- 5	3	- 5
Přírůstek migrační	- 29	34	- 8	15	- 7

Tab. 5 Demografický vývoj obyvatelstva v obci Černá Voda v letech 1971 – 2008

Zdroj: www.cszo.cz

Z tabulky jasně vyplývá, že počet obyvatel v Černé Vodě stále klesá. Postupně klesá i počet narozených dětí. V roce 1990 a 2008 dokonce počet zemřelých byl vyšší než počet narozených. Dále podle údajů Českého statistického úřadu k 31.12. 2008 má obec Černá Voda 616 obyvatel. Z toho 93 ve věku 0 – 14 (což je 15,1 % z celkového počtu), 423 ve věku 15 – 64 (68,6 % z celkového počtu) a 100 obyvatel věkově nad 65 let (16,3 % z celkového počtu). Opět počet obyvatel důchodového věku převyšuje počet obyvatel ve věku 0 – 14 let. Souhrnem můžeme konstatovat, že v obci ubývá dětí, ale přibývá seniorů. Obec v současné době, co se týče obyvatel, stárne. Také migrace obyvatel se snížila. Ze zjištěných číselných údajů vyplývá, že v obci žijí spíše starousedlíci či lidé žijící zde již delší dobu.

4.2 Lipová – lázně

4.2.1 Historie Lipové – lázní

První zmínka o **Dolní Lipové** se uvádí v seznamu příjmů vratislavského biskupství (tzv. Liber foundationis) kolem roku 1290. Zde je obec uváděna pod názvem Lynda od slova lípa, která se zde hojně vyskytovala. Je pravděpodobné, že pro svou značně nepříznivou geografickou polohu opět zcela nebo alespoň částečně zpustla. Roku 1547 převzalo vratislavské biskupství do své režie jesenické panství a začalo se zvýšenou těžbou dřeva i v údolí Staříče. Vymýcené plochy byly přeměněny v polnosti táhnoucí se od Bobrovníku až po Horní Lipovou. Postupně sem přicházeli další osadníci, a tak roku 1585 zde žilo 57 sedláků, kteří sem přišli většinou z České Vsi a Adolfovic.

Tragicky se Dolní Lipové dotkly procesy s údajnými čarodějnicemi, které byly inscenovány v letech 1622 – 1684. Ve své závěrečné fázi znamenaly smrt na hranici pro devět zdejších žen a teprve osmiletého dolnolipovského chlapce.

V polovině 17. století se stala Dolní Lipová po nedaleké České Vsi druhou největší obcí na Jesenicku. Jestliže roku 1649 zde bylo 41 sedláků, pak o osm let později zde žilo 69 sedláků a 30 zahradníků. Tento vzrůst počtu obyvatel lze vysvětlit postupující kolonizací údolím Staříče směrem k Horní Lipové. V 17. století bylo v Lipové vedle zemědělství a řemesel provozováno také mramorářství a v 80. letech byly činěny první pokusy o dolování. Větší rozšíření a možnost obživy znamenala práce v lese. V 18. a zvláště v 19. století byla Dolní Lipová známa svými dřevořezbáři.

Vítanou změnou v nepříliš pestrém životě zdejších obyvatel se stala návštěva císaře Josefa II., který navštívil obec 1. září 1779

První škola vznikla roku 1786 v domě č. p. 270 u kostela. Byla to jedna učebna s jedním učitelem a jedním pomocníkem.

Dne 10. května 1787 byl položen základní kámen nového kostela jemuž předcházela malá kaple zmiňovaná již roku 1625, památka josefinské doby. Kostel byl slavnostně vysvěcen 2. listopadu 1788 a již od počátku své existence je zasvěcen českému patronu sv. Václavovi, což je v celém Slezsku ojedinělé.

Vznik Československa v říjnu roku 1918 nepřivítalo německé obyvatelstvo na Jesenicku s žádným nadšením. Dolní Lipová se stala stejně jako celé Jesenicko součástí samostatné oblasti Sudetenland s centrem v Opavě. Tehdejší Frývaldovsko bylo obsazeno

vojskem ČSR. Složitá národnostní situace byla navíc ztížena negativními důsledky válečného hospodářství, což bylo také příčinou pouze pozvolného přílivu českého obyvatelstva.

Významnou událostí z počátku 30. let se stala stávka kameníků a vápeníků 25. listopadu roku 1931, která měla krvavé vyvrcholení na dolnolipovské křižovatce, kde došlo při střelbě k usmrcení osmi mladých demonstrantů.

Dne 5. října 1938 byla v tehdejší Frývaldově podepsána smlouva mezi českými představiteli a německou brannou mocí o vydání jesenického pohraničí. Hned následujícího dne vstoupily do okresního města elitní oddíly německého wehrmachtu. Ve všech školních zařízeních se vyučovalo německy. Pro děti české národnosti sloužila dvoutřídní menšinová škola v domě č. p. 400 v blízkosti pošty.

Osvobození Dolní Lipové došlo 8. května 1945. Po dobu okupace žily v obci jen dvě české rodiny. Ostatní občané české národnosti v počtu 291 museli po mnichovských událostech v roce 1938 Lipovou opustit.

Podle vládního nařízení o vytváření větších hospodářských celků z roku 1946 měly být okolní obce kolem tehdejšího Frývaldova přičleněny k tomuto okresnímu městu, což se nakonec pro značný nesouhlas místních obyvatel neuskutečnilo.

V písemných pramenech se **Horní Lipová** poprvé udává roku 1689 pod názvem Oberlindenwiesse a o deset let později jako Ober Lindenwiess. Vznikla pravděpodobně po třicetileté válce rozšiřováním Dolní Lipové podél cesty na Ramzovou. Z roku 1696 pochází zajímavý kamenný znak Scholtisey 1696, který je dodnes umístěn na čelní stěně domu č. p. 36 (dnes Penzion Slatina). Po roce 1775 došlo k nebyvalému vzrůstu počtu zdejších obyvatel, kdy počala vrchnost s přidělováním pastvin do dědičného vlastnictví. V průběhu sedmi let zde zakoupilo 62 zájemců pastviny. K dalšímu rozmachu obce došlo na přelomu 18. a 19. století. Hospodářsky bylo využíváno 133 hektarů jako polnosti, 4 ha tvořily louky, 62 ha pastviny a 3271 ha lesy. Horní Lipová byla až do roku 1775 přifařena k tehdejšímu Frývaldovu a později k Dolní Lipové.

Obcí od roku 1888 prochází železniční trať Hanušovice – Jeseník, jež je pro své četné zákruty a značné převýšení nazývána jako „Slezský semmering“.

Život české menšiny byl násilně přerušena událostmi koncem září 1938. V letech II. světové války byl v tzv. Vápenném údolí zřízen tábor pro 30 sovětských zajatců pracujících v lese. Dále zde byly tři obchody se smíšeným zbožím, trafika, mlékárna, řeznictví, tři restaurace a hotely, pila, malířství a natěračství a mlýn. V květnu roku 1946 bylo započato s odsunem obyvatel německé národnosti, kterých zde nakonec zůstalo jen několik

V současnosti slouží Horní Lipová jako centrum turistického ruchu. Je zde mnoho větších i menších rekreačních zařízení, které slouží pro ubytování návštěvníků jak v zimním, tak i v letním období a nachází se také mnoho soukromých chat a chalup.

V roce 1960 došlo ke sloučení obcí Dolní Lipová a Horní Lipová. Nová samosprávná jednotka vznikla pod názvem **Lipová – lázně**. V poválečných letech výstavba obce stagnovala. Zájem o soukromou výstavbu rodinných domů nebyl, protože v obci bylo dost neobydlených domů po původních německých obyvatelích. Několik občanů, kteří přišli z vnitrozemí se zase odstěhovalo zpět a někteří byli z obce dokonce vykázáni. Tím došlo ke značnému pohybu obyvatelstva, což mělo za následek dostatek bytů a o opravy starších domů nebyl přílišný zájem.

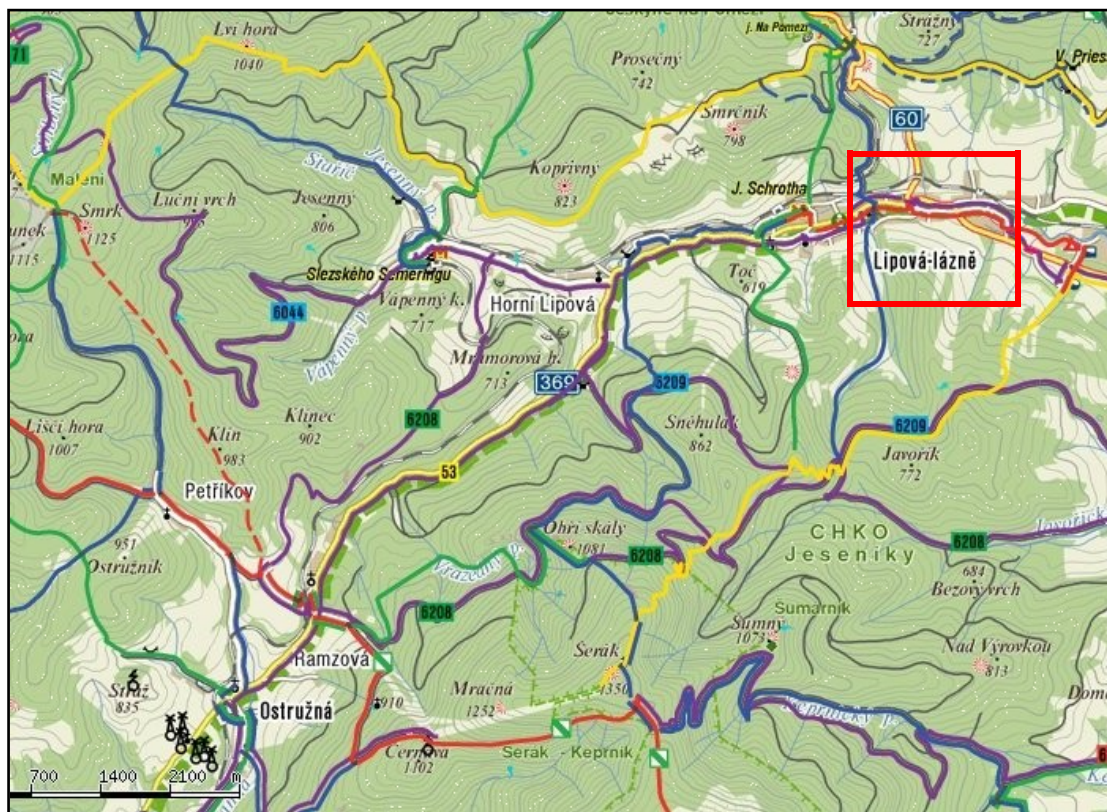
(Ondryáš, <http://www.lipova-lazne.cz> , 2005)

4.2.2 Geografie Lipové - lázní

Obec Lipová – lázně je součástí jesenického regionu a spadá do území Slezska a na západní hranice katastru tvoří hranice mezi Moravou a Slezskem. Obec leží v jihozápadní části okresu Jeseník, který je nejsevernější částí Olomouckého kraje. Skládá se ze dvou částí Horní a Dolní Lipové. Dále sem patří osady Borovník a Ramzová. Lipová leží v nadmořské výšce 458 (nejnižší bod řeka Staříč) až 1 350,8 m.n.m. (vrchol Šeráku). Celé území je značně hornaté. Horopisně patří k pohoří Rychlebských hor a Hrubému Jeseníku. Lipovou protéká řeka Staříč, která pramení pod Smrkem 1 075 m.n.m.. Významný je pravostranný přítok Vápenný potok v horní části toku. Celé území patří do chladné oblasti

Na Pomezí se vyskytují celé řady jeskyní. Jedná se o krasovou oblast. Les pokrývá téměř tři čtvrtiny celého spojeného katastru. To vypovídá o veliké ekologické stabilitě.

Národní přírodní památkou jsou jeskyně Na Pomezí na území Dolní Lipové. Do I.zóny CHKO Jeseníky je zařazena i přírodní rezervace Borovník s unikátním biocentrem. Další součástí CHKO Jeseníky je Národní přírodní rezervace Šerák – Keprník nacházející se v oblasti Horní Lipové. Samozřejmě zde můžeme nalézt více přírodních památek či rezervací (www.lipova-lazne.cz, 2008) .

Obr. 8 Turistická a cyklistická mapa Lipové – lázně.

Zdroj: www.mapy.cz

4.2.3 Demografie Lipové – lázně

Počátkem 19. století patřila **Dolní Lipová** k nejlidnatějším obcím na Jesenícku. Kolem roku **1806** zde stálo **275 domů** a žilo zde **1609 obyvatel**. Roku **1869** zde žilo **2209 osob**, roku **1890** již **2621** a r. **1910** to bylo **3209** obyvatel. Při prvním sčítání obyvatel **po vzniku ČSR** r. **1921** bylo napočítáno v obci celkem **2926 osob**, z toho **56 české národnosti**. Tento pokles oproti sčítání před I. světovou válkou lze částečně přičíst na vrub válečných událostí, neboť během války **82** zdejších mužů padlo na frontě. Těsně před II. světovou válkou **žilo v Dolní Lipové 3470 obyvatel**, z toho bylo **3080 Němců**, **293 Čechů** a **97 osob jiné národnosti** (jen pro zajímavost, v součtu s Horní Lipovou dosahoval počet obyvatel v této době téměř 4.800, což bylo vůbec nejvíce trvale žijících osob na území dnešní obce Lipová – lázně v její historii).

Koncem roku 1945 bylo v Dolní Lipové 432 domů, z toho v osadě Bobrovník 14 a v dnes již zaniklé osadě Miroslav 5. V té době zde **žilo celkem 2947 obyvatel**, z toho **294 české národnosti**. V květnu roku 1946 začal odsun občanů německé národnosti po němž zde trvale zůstalo 15 německých rodin.

V roce 1806 měla obec Horní Lipová 128 domovních čísel a žilo zde 743 obyvatel. O neustále vzrůstajícím počtu obyvatel svědčí následující statistické údaje: **roku 1869 zde žilo 1228 lidí a roku 1890 dokonce 1383.** Počátkem 20. století se začal projevovat mírný pokles.

V obci bylo **v roce 1945 1251 obyvatel, z toho 30 národnosti české a slovenské.** Obec měla v té době včetně osady Ramzová celkem 241 domů.

V roce 1960 došlo ke sloučení obcí Dolní Lipová a Horní Lipová. Nová samosprávná jednotka vznikla pod názvem **Lipová – lázně. V té době měla obec Lipová - lázně 2300 obyvatel** (Ondryáš, www.lipova-lazne.cz, 2005).

Z historických údajů byla v počtu obyvatel Lipová v rozkvětu v období před II.sv.válkou. Počet obyvatel Horní a Dolní Lipové dosahoval téměř 4 800. Většinu obyvatelstva však tvořili němečtí obyvatelé. V roce 1960 došlo k velkému poklesu na 2 300 obyvatel. Od roku 1960 se počet obyvatel v Lipové – lázní, na rozdíl od Černé Vody, neustále zvyšuje (tab. 5).

Rok	1971	1980	1990	2000	2008 (k 1.1.)
Počet obyvatel	2405	2504	2535	2544	2546
Narození	39	41	37	25	26
Zemřelí	27	26	28	21	22
Přistěhovalí	89	179	67	67	52
Vystěhovalí	115	95	64	64	84
Přírůstek přirozený	12	15	4	4	4
Přírůstek migrační	- 26	80	3	3	- 31

Tab. 6 Demografický vývoj obyvatelstva v obci Lipová - lázně v letech 1971 – 2008

Zdroj: www.cszo.cz

Počet obyvatel se pomaličku stále zvyšuje. Počet zemřelých nikdy nepřevyšuje počet narozených obyvatel. Obec měla k 31.12.2008 358 obyvatel ve věku 0 – 14 let (což je 14,21 % z celkového počtu), 1828 obyvatel produktivního věku tedy 15 – 64 let (72,57 % z celkového počtu) a 333 obyvatel ve věku nad 65 let (13,22 % z celkového počtu). Děti 0 – 14 let je více než seniorů na 65 let. Dalo by se říci, že obec se drží v té mladší hranici. Bude tomu i nadále? Tabulka demografického vývoje dokazuje, že počet narozených pomalu klesá.

Protože jde o lázeňskou obec, lázně se nachází v oblasti Dolní Lipová, je zde velké množství lázeňských hostů. Dále je to obec turisticky zajímavá, jak v létě tak v zimě, proudí sem velké množství turistů.

4.3 Zlaté Hory

4.3.1 Historie Zlatých Hor

Počátky osídlování zlatohorska a založení trvalé osady na místě Zlatých Hor (dříve Zuckmantel, Cukmantl) jsou nejasné. Dá se proto předpokládat, že toto území mohlo být známo již dříve, než máme první písemné zmínky z počátku 13. století. Někteří historici jsou toho názoru, že zdejší naleziště zlata znali již Keltové (300 let p. n. l.), i když to archeologické nálezy zatím nepotvrzují.

Roku 1222 vrcholil spor o doly mezi vratislavským biskupem Vavřincem (Lorenzem) a moravským knížetem Vladislavem Jindřichem. Spor nebyl pro smrt knížete vyřešen. Biskup požádal o pomoc papeže Honorio III., který dopisem z 27.1. 1224 žádá českého krále Přemysla Otakara I. (bratra knížete) o vrácení dolů na zlato biskupovi. I když se v listě nepíše výslovně o Zlatých Horách, je to první zmínka o tomto území.

Trvalou osadu zde pravděpodobně založili až němečtí horníci, kteří ovládali složitější techniku dobývání zlata ražením štol. Na ochranu dolů byl vybudován moravskými knížaty hrad Edelštejn. Zemská hranice mezi Slezskem a Moravou probíhala tehdy někde mezi Ondřejovicemi a Zlatými Horami.

13. století je obdobím bojů mezi moravskými knížaty a vratislavskými biskupy o nadvládu nad zlatohorskem. To však již okolo roku 1290 patřilo do opavského dílu Slezska, které přidělil král Přemysl Otakar II. jako úděl svému nemanželskému synovi Mikuláši I. Ten roku 1306 udělil Zlatým Horám městská privilegia. Roku 1339 musel syn Mikuláše I., Mikuláš II., odstoupit zlatohorsko králi Janu Lucemburskému. Jednalo se pravděpodobně o zlaté doly. Římský císař Karel IV. však roku 1361 vrátil Zlaté Hory i s okolím Mikuláši II. a po jeho smrti připadly roku 1367 Mikuláši III. Ten je musel pro dluhy přenechat slezskému knížeti v Olešnici, po němž převzal majetek opavský kníže Přemysl.

Po smrti Přemysla Opavského došlo roku 1434 k novému dělení majetku mezi čtyři syny. Pánem Zlatých Hor se stal Mikuláš IV. Již roku 1440 ale zastavil další vlastník, kníže Václav - bratr Mikuláše IV., za 800 kop grošů hrad Edelštejn s příslušenstvím opolskému knížeti

Bolkovi, přičemž si smluvně vymínil, že výnos dolů mu bude nadále náležet. V tu dobu hrad vyhořel a s ním i všechna městská privilegia. Kníže Bolko hrad roku 1455 opravil, městu udělil magdeburská práva a dolům práva jihlavská.

Roku 1474 byla uzavřena dohoda o koupi a převzetí zlatohorska do držení vratislavských biskupů. Tím přešly Zlaté Hory na několik staletí pod správu vratislavského biskupství. V počátku této doby prožily Zlaté Hory stagnaci v dolování. Teprve v biskupovi Janu Thurzovi (1506-1520) se našla osobnost, která vyvinula iniciativu pro obnovu dolování. Od roku 1453 se razily mince a od Hlucholaz se začala razit Tříkrálová štola. Ta byla téměř 6 km dlouhá.

Za třicetileté války prošla městem roku 1645 a 1646-7 drancující švédská vojska. Daleko větší pohromou byly ale čarodějnické procesy. Po roce 1651 bylo celkem upáleno odhadem asi 85 osob převážně žen.

I tak město nyní prodělávalo hospodářský vzestup. Místo hornictví nastoupilo tkalcovství. Roku 1732 pracovalo ve městě 191 tkalců. Dne 14. 3. 1741 vpadli do města Prušáci. Město zapálili a shořelo 300 domů včetně radnice i školy. V roce 1742 zasáhla město daleko horší rána, která ovlivnila jeho život až do dnešních dnů. Po uzavření vratislavského míru mezi pruským králem Bedřichem II. a rakouskou císařovnou Marií Terezií se staly Zlaté Hory městem na hranici, odříznutým od přirozeně spádového území Slezska.

Další pohraniční boje v prusko-rakouských válkách 18. století probíhaly ve Zlatých Horách roku 1759 a 1779.

V hornickém podnikání se vyplácela více výroba vitriolu, než těžba zlata. Roku 1751 musel biskup Philipp Gotthard Schaffgotsch odvézt mincovní zařízení do Vídně a roku 1752 byly městu zrušeny horní svobody. Roku 1788 bylo dolování zlata úplně zastaveno.

Vláda císaře Josefa II. přinesla na zlatohorsku další změny. Parcelací biskupských statků vznikla roku 1786 osada Skřivánkov a roku 1787 Rožmitál. Z hornického města se stalo město textilní výroby. Nejvýznamnějším tkalcovským mistrem byl Josef Münzberg který rozšířil svou dílnu na manufakturu a roku 1811 na továrnu.

Od dvacátých let 19.stol. se na Jesenicku začíná rozšiřovat zásluhou Vincece Priesnitze lázeňství, hlavně vodoléčba. Ve Zlatých Horách se počátky lázeňství spojují se jménem uničovského rodáka Josefa Weisse. Při studiu práv se seznámil s chemií a v roce 1814 si zakoupil ve Zlatých Horách papírnu. Při svých pokusech s borovým jehličím získal roztok, který využíval pro léčbu některých chorob, např. revmatismu, dny, nespavosti, ženských potíží a dalších. Z jeho léčebny se později staly městské lázně. Léčila se zde

anémie, skrofulóza, revmatismus, dna, tělesná a psychická slabost atd. K léčbě pomáhala vhodná poloha ústavu uprostřed lesů i vhodné klima.

1.6. 1939 bylo sanatorium zabaveno wermachtem a léčili se zde tuberkulózní vojáci.

Po roce 1945 bylo sanatorium využíváno československou armádou a od roku 1948 ho převzalo ministerstvo zdravotnictví, které zde po rozsáhlé rekonstrukci zřídilo v roce 1950 dětskou léčebnu. Jakožto důsledek války se zde léčily hlavně tuberkulózní a podvyživené děti. V následujících desetiletích je vystřídali malí pacienti s nemocemi dýchacích cest a alergiemi dýchacího ústrojí.

Léčba těchto nemocí zde probíhá dosud a kromě rehabilitace dýchacího ústrojí, sauny, otužování a pohybu na zdravém vzduchu se nově využívá pobytu v podzemí - speleoterapie. Část vhodných prostorů zrušených Rudných dolů byla zpřístupněna a uzpůsobena k pobytu nemocných dětí. Stálá teplota vzduchu a stoprocentní vlhkost podzemí působí příznivě na jejich organismus.

Dětská léčebna respiračních chorob pokračuje v tom, co skromně započal ve Zlatých Horách Josef Weiss, rozvinul Karel Anjel a ke slávě dovedl Ludvík Schweinburg (www.zlatehory.cz, 2009).

4.3.2 Geografie Zlatých Hor

V severozápadní části Slezska, v Olomouckém kraji, v okrese Jeseník, na severním úbočí Zlatohorské vrchoviny, u státních hranic s Polskou republikou, leží malebné historické městečko Zlaté Hory s bohatou a pohnutou historií. Jeho poloha jej předurčila k úloze vstupní brány nejen pro kupce, ale i pro cizí vojska vstupující do naší země. Tyto historické události byly umocňovány bohatými nalezišti zlata. Zlatohorská vrchovina je území morfologicky příliš nejednotné - ze čtyř podcelků jsou dvě hornatiny a dvě pahorkatiny: Rejvízská hornatina (Příčný vrch, 975 m.n.m.), Hynčická hornatina (Biskupská kupa, 888 m.n.m.), Jindřichovská pahorkatina (Kobyly, 574 m.n.m.), Bělská pahorkatina (Bršť, 695 m.n.m.). Kromě kvarcitů a vápenců jsou ve vrubenských vrstvách hojné i přeměněné horniny, reprezentující devonský podmořský vulkanismus, ten podmínil pravděpodobně i výskyt důležitých ložisek rud barevných kovů v okolí Zlatých Hor (www.ejeseniky.com, 2005).

Katastrální výměra 8593 ha. Celá tato oblast zahrnuje toky řek Bělé, Olešnice, Zlatého potoka, Opavice a Opavy, které byly zlatonosné (www.czso.cz, 2010).

Obr. 9 Mapa Zlatých Hor

Zdroj: www.mapy.cz

4.3.3 Demografie Zlatých Hor

V období okolo roku 1453 žilo ve Zlatých Horách 1400 - 1900 obyvatel v 268 staveních. Roku 1804 žilo ve městě 2954 lidí a stálo zde 459 domů. Roku 1811 mělo město 488 domů a 3069 obyvatel. V současnosti má město Zlaté Hory přibližně 4245 obyvatel (z toho asi 2500 v produktivním věku), průměrný věk 38,4 let. Vývoj populace od roku 1971 do roku 2008 je uveden v tab. 6.

Rok	1971	1980	1990	2000	2008 (k 1.1.)
Počet obyvatel	4363	4747	4699	4558	4303
Narození	73	85	70	51	32
Zemřelí	36	53	36	56	52
Přistěhovalí	147	147	87	62	55
Vystěhovalí	161	151	125	68	93
Přírůstek přirozený	37	32	34	- 5	- 20
Přírůstek migrační	- 14	- 4	- 38	- 6	- 38

Tab. 7 Demografický vývoj obyvatelstva ve městě Zlaté Hory v letech 1971 – 2008

Zdroj: www.czso.cz

Od roku 1811 počet obyvatel ve Zlatých Horách značně stoupl. K 31.12. 2008 mají Zlaté Hory 4245 obyvatel Z toho 559 obyvatel ve věku 0 – 14 let (což je 13,17% z celkového počtu), 3101 obyvatel produktivního věku 15 – 64 (73,05%) a 585 seniorů ve věku nad 65 let (13,78%). Obyvatel stále přibývá, ale jak z tab. 6 vyplývá počet narozených dětí stále klesá. Lze tedy usoudit, že populace, jako ve všech vybraných lokalitách, stárne. I v tomto městě v dnešní době převyšuje počet seniorů množství dětí ve věku 0 – 14 (www.czso.cz, 2010).

5 Cíl a úkoly práce

Cílem bakalářské práce je provést analýzu stavu nabídky a poptávky volnočasových aktivit seniorů ve vybraných lokalitách na Jesenicku a analyzovat soulad mezi jejich nabídkou a poptávkou.

Úkoly

- a) Studium literatury
- b) Stanovení cíle práce
- c) Sestavení výzkumných otázek
- d) Zvolení výzkumných metod
- e) Vypracování teoretické části
- f) Vypracování výzkumné části pomocí zvolených výzkumných metod
- g) Diskuse
- h) Shrnutí a doporučení

Výzkumné otázky

- a) Nabízí vybraná obec/město seniorům dostatečné možnosti vyžití volného času?
- b) Mají senioři zájem o volnočasové aktivity, které jim nabízí vybraná obec/město?
- c) Je v souladu nabídka volnočasových aktivit s poptávkou?

6 Metodika

6.1 Metody

Při zpracování bakalářské práce byla použita základní literatura zabývající se volným časem, seniory a územím vybraných lokalit. Dále byly využity různé internetové prameny a regionální literatura týkající se analyzovaných lokalit. Byly použity také mapy oblasti Jesenicka. Veškerá použitá literatura a internetové zdroje jsou uvedeny v seznamu na konci práce.

Při zpracovávání výsledků bakalářské práce byly použity tyto metody.

Metoda terénního šetření

„Metoda terénního šetření spočívá v získávání informací v terénu od skupiny respondentů tazatelem (anketiérem).“ (Čihovský, 2006, 11). Formou ankety a dotazníku a jeho distribucí mezi respondenty jsem získávala podklady pro odpovědi na konkrétní otázky týkající nabídky a poptávky volnočasových aktivit seniorů ve vybraných lokalitách na Jesenicku.

Analýza

„Analýza představuje postup při zkoumání jevů, při němž je celek rozložen na jednotlivé prvky (části).“ (Čihovský, 2006, 11). Rozebrala jsem poznatky z anket a dotazníků z terénního šetření.

Syntéza

„Syntéza je postup navazující na analýzu, který vyhodnotí jedinečné na stupeň obecně platného.“ (Čihovský, 2006, 11). Srovnáním a utříděním jednotlivých zjištěných poznatků jsem vyvodila soulad mezi nabídkou a poptávkou.

Metoda statistická

„Metoda statistická vychází z předpokladu hromadného výskytu jevů a procesů, které lze kvantifikovat pomocí matematické statistiky“ (Čihovský, 2006, 11). Metodu jsem použila při zpracování informací z anket. Množství stejných odpovědí je uvedeno v procentech a počtech a zaznamenáno v tabulkách.

Introspektivní metoda

„Metoda introspektivní se opírá o osobní znalosti, zkušenosti výzkumníka na základě účasti v prostředí či nějakém společenském procesu.“ (Čihovský, 2006, 11). Podílím se dlouhodobě na organizaci programů pro seniory v Černé Vodě.

6.2 Techniky

Při zpracovávání výsledků bakalářské práce byly použity tyto techniky.

Dotazník

„Dotazník je nejrozšířenější výzkumnou technikou získávání dat. Je to technika nepřímého získávání empirických informací s použitím dopředu formulovaných otázek (položek)“ (<http://projekty.osu.cz>). Jeho výhodou je, že můžeme „...poměrně snadno, rychle, ekonomicky, nenáročně získat informace (odpověď) od většího počtu respondentů.“ (Čihovský, 2006, 15). Pro dotazování jsem použila dotazníky (příloha č.1) osobně odevzdané na obecní a městské úřady, díky kterým jsem mohla zjistit požadované informace od respondentů snadno, nenákladně a rychle. Informace se týkaly nabídky možností využití volného času ze strany vybraných obcí či měst. Tři dotazníky jsem osobně doručila na OÚ Černá Voda a Lipová-lázně a na MěÚ Zlaté Hory. Všechny tři byly vyplněny a vráceny.

Anketa

„Anketa je osobitý druh dotazníku s jednodušší formulací.....odpovídají jen ti, co mají zájem (samovýběr respondentů)“ (<http://projekty.osu.cz/>, 2010). Ankety (příloha č.2) jsem použila pro dotazování náhodně vybraných respondentů z řad seniorů ve vybraných lokalitách. Do každé z lokalit jsem rozeslala 40 anket. Z obce Černá Voda se vrátilo 28 anket, z Lipové-lázně 24 anket a ze Zlatých Hor 26 anket. Ankety obsahovaly informace o názorech seniorů na prožití druhé poloviny života, poptávce po volnočasových aktivitách a spokojenosti s nabídkou možností využití volného času ze strany obcí či měst.

7 Výsledky

7.1 Černá Voda

Na základě výsledků dotazníku zabývajících se nabídkou možností využití volného času v Černé Vodě můžeme vyhodnotit nabídku obce takto.

Obec Černá Voda je obcí s počtem obyvatel menším než 1000. Přesněji, z předcházejících kapitol, má Černá Voda v současné době 616 obyvatel z toho **161 seniorů**. Což je **z celkového počtu obyvatel 26,14%**. Zástupce OÚ v Černé Vodě přesně uvádí 161 seniorů nad 60 let. Podle zástupců OÚ, kteří se podílí na řízení obce Černá Voda, senioři v této obci nejraději tráví svůj volný čas četbou, domácími pracemi, návštěvou míst, kde se setkávají s přáteli (např. klub seniorů aj.) a sportováním či různými pohybovými aktivitami. Co se týče sportu nabízí obec Černá Voda svým seniorům turistiku pěší i cyklistickou. V okolí jsou rozsáhlé turistické a cyklistické stezky, které jsou protkány přírodními památkami a zajímavostmi. Dále se v místní tělocvičně provozuje jednou týdně zdravotní cvičení s gymbally a overbally pro seniory. Z další nabídky sportů či pohybových aktivit Černá Voda žádným nedisponuje. K dispozici je však velká tělocvična, kterou si lidé mohou za poměrně nízkou částku pronajmout a provozovat tam halové sporty jako např. volejbal, basketbal, nohejbal, halovou kopanou atd. Nebylo však zjištěno, že by si nějaká skupina seniorů tělocvičnu pronajímala. **Do budoucna obec nepočítá s žádnými novými sportovními či pohybovými aktivitami.** Zástupci obce dále uvedli, že podle nich senioři rádi svůj volný čas tráví posezením s přáteli. Pro toto je ideální klub seniorů, který zde funguje. Senioři se zde schází v pravidelných schůzkách a aktivní senioři pořádají pro své členy různé akce např. procházky do přírody, olympiádu, opékání v přírodě atd. Tohle je však více méně aktivita jich samotných. Pro seniory čtenáře je zde jednou týdně otevřená obecní knihovna. Co se týče kulturních akcí pořádá v průběhu roku obec pro své seniory přednášky na různé téma. Nejčastěji jsou to přednášky Vlastivědného muzea Jeseník. Dále se v obci konají plesy a taneční zábavy. Jednou ročně se pořádá vánoční koncert v kostele. S těmito kulturními aktivitami obec počítá také do budoucna, žádné nové se neobjevují. Z relaxačních aktivit nabízela obec masáže. Ty však byly pro nedostatek zájemců v současné době zrušeny. Tedy co se týče relaxace nenabízí obec Černá Voda nic a nepočítá s relaxačními aktivitami pro seniory ani do budoucna.

Samotné vedení obce říká, že je zde málo organizací, které se zabývají volným časem seniorů. Kriticky vedení uznává, že není spokojeno s nynějšími možnostmi využití volného času seniorů. Jako důvod nespokojenosti uvádí nezájem většiny občanů obce Černá Voda, nejen seniorů, o dění v obci v oblasti sportu, kultury a společenského života. Z druhé strany obec hodně spoléhá na dobrovolnou aktivitu občanů, ale chybí motivace, která by občany k této aktivitě vyburcovala.

Na základě výsledků z anket zabývajících se poptávkou seniorů po možnostech využití volného času v Černé Vodě můžeme vyhodnotit poptávku seniorů takto.

Všichni respondenti odpověděli, že žijí v obci s počtem obyvatel menším než 1000. Všichni respondenti jsou v současné době v důchodu. Jsou tedy pány svého času. 42,9% dotázaných má vzdělání základní, 28,6% střední zakončené výučním listem, ¼ střední zakončené maturitou a 7,1% vysokoškolské.

1) Pohlaví a věk respondentů

Pohlaví	Počet	Procenta
Muž	11	39,3%
Žena	17	60,7%

Tab. 8 Pohlaví respondentů

Z 28 respondentů odpovědělo 39,3% mužů a 60,7% žen (tab. 8). Z toho vyplývá. Ženy jsou buď to vstřícnější nebo v obci převládá množství seniorů ženského pohlaví.

Průměrný věk dotazovaných respondentů je 63,5 let. Nejstaršímu dotazovanému respondentovi je 82 let a nejmladšímu 55 let. 42,9% z dotazovaných respondentů se cítí na svůj věk, stejné množství se cítí na méně let a 14,3% respondentů se cítí na víc. 35,7% respondentů hádají ostatní lidé stejný věk, více než polovině dotázaným typují lidé nižší věk, 7,1% typují více.

2) Pocit nudy u respondentů

Z dotazovaných 28 respondentů odpovědělo 23 respondentů, že nudu téměř nikdy nepocítují (tab. 9), což je 82,1%. Pocit nudy je zaznamenán u nepatrného procenta dotazovaných respondentů. Je tedy vidět, že senioři jsou pány svého času a ví jak s ním naložit.

Jak často pocítujete nudu?	Počet respondentů	Procenta
Každý den	1	0,3%
Několikrát týdně	2	0,6%
Jednou za měsíc	2	0,6%
Téměř nikdy	23	82,1%

Tab. 9 Jak často pocítujete nudu?

3) Nejlepší věci člověka nad 55 let

67,9% respondentů má větší jasno v tom, co je v životě důležité, má radost ze svých dospělých dětí (60,7% odpovídajících) a polovina dotázaných může žít podle svých pravidel, aniž by se museli snažit někomu se zavděčit. 39,3% respondentů oceňuje, že v současném období svého života se opravdu může spolehnout na svou zkušenost.

Jen málo respondentů (21,4%) cítí, že má věci ve svých rukou. Má jasno v tom, jak trávit svůj volný čas a má dostatečné možnosti jak jej využít. Užívá si více radosti a méně napětí v manželském životě. Pouze 14,3% respondentů odpovědělo, že nejlepší věcí ve věku nad 55 je mít víc času sám pro sebe a radost z prohlubujících se přátelství.

Nejvíce respondentů má jasno v tom, co je v životě důležité, ale zároveň neví, jak trávit svůj volný čas. I když nejsou na nic vázáni a žijí podle svých pravidel, převládá v nich důležitost rodiny, péče o děti a o domácnost.

4) Nejhorší věci člověka nad 55 let

Nejhorší věcí člověka nad 55 let je nemohoucnost se spolehnout na své zdraví, únava a docházející dech. Takto odpověděli více než dvě třetiny dotázaných. 39,3% respondentů odpovědělo, že neví jak trávit svůj volný čas a nemá dostatečné možnosti jeho využití.

Dále jsou to jen nepatrné počty. Například 10,7% respondentů odpovědělo, že nemá čas na sebe, což je v jejich věku dosti zvláštní. Dále pouze 7,1% respondentů nesnáší, jak staře vypadá a je zaplaveno zodpovědností za své dospělé děti.

5) Nejoblíbenější trávení volného času

Dotázaní respondenti nejraději tráví svůj volný čas před televizní obrazovkou (67,9%), domácími pracemi (64,3% dotázaných), četbou knih a návštěvou míst, kde se mohou setkat se svými přáteli (57,1% respondentů).

Jedna 1/4 respondentů odpověděla, že svůj volný čas věnují sportu a pohybovým aktivitám a pouze 17,9% respondentů rádo cestuje a navštěvuje kulturní místa a akce. Vše vyplývá z tab. 10. Respondenti vůbec neuváděli návštěvy relaxačních míst či další vzdělávání, jako možný způsob trávení volného času.

Senioři v obci v Černá Voda tráví většinu svého času ve svých obydlích a činnostech typických pro dům.

Trávení volného času seniorů	Počet	Procenta
Sledování televize	19	67,9%
Domácí práce	18	64,3%
Četba knih	16	57,1%
Návštěva míst, kde se setkávají s přáteli	14	50,0%
Sportování , pohybové aktivity	7	25,0%
Cestování	5	17,9%
Návštěva kulturních míst či akcí	5	17,9%

Tab. 10 Trávení volného času seniorů v Černé Vodě

6) Oblíbený sport a pohybová aktivita seniorů

Již v předešlé části bylo zjištěno, že pouze 25 % dotázaných respondentů se věnuje sportu či jiným pohybovým aktivitám. Respondenti měli možnost výběru z 23 sportů a pohybových aktivit nebo mohli udat jiný, který nebyl ve výběru. Některé sporty či pohybové aktivity senioři vůbec neprovozují např. volejbal, basketbal, nohejbal, fotbal, bowling, tanec, joga, aquaaerobic, vytrvalostní běh, sprint, cvičení v posilovně.

Nevíce dotázaných respondentů (53,6%) uvedlo, že necvičí a nesportuje. 17,9% respondentů se věnuje turistice a cvičení na gymnastických míčích. 14,3% respondentů svůj volný čas věnuje rehabilitačnímu cvičení, jízdě na běžkách, plavání a jinému neuvedenému sportu. Pouze 7,1% respondentů se věnuje vysokohorské turistice a aerobiku. Sjezdové lyžování je možností trávení volného času 3,6% respondentů. Vše vyplývá z tab. 11.

Sport či pohybová aktivita	Počet	Procenta
Sjezdové lyžování	1	3,6%
Vysokohorská turistika	2	7,1%
Aerobik	2	7,1%
Plavání	4	14,3%
Jízda na běžkách	4	14,3%
Turistika	5	17,9%
Cvičení na gymnastických míčích	5	17,9%
Relaxační či rehabilitační cvičení	4	14,3%
Jiný sport či jiná pohybová aktivita	4	14,3%
Necvičím, nesportuji nemám zájem o žádnou aktivitu	15	53,6%

Tab. 11 Sport či pohybová aktivita seniorů v Černé Vodě

8) Který z výše uvedených sportů či pohybových aktivit mohou senioři vykonávat přímo v obci

Tato otázka v anketě sloužila hlavně k zjištění, zda-li senioři mají přehled, jaké možnosti pohybového vyžití mohou vykonávat přímo ve své obci, aniž by museli někam dojíždět. 42,9% dotázaných respondentů odpovědělo, jako v předcházející části, že necvičí, tudíž nemají zájem o žádnou aktivitu. Více než ¼ dotázaných ví, že ve své obci může cvičit na gymnastických míčích. Dalších 17,9% hovoří o turistice a běžeckém lyžování. Někteří respondenti uvádí ještě v malé míře relaxační a rehabilitační cvičení, aerobik, volejbal, basketbal, fotbal i jiné míčové hry, plavání a orientační běh (tab. 12).

To vše opravdu mohou v Černé Vodě provozovat, ale ne všechny sporty či pohybové aktivity jsou využity. Např. volejbal, basketbal, fotbal a jiné míčové hry mohou senioři hrát v místní tělocvičně, kterou lze po dohodě se zřizovatelem kdykoliv pronajmout. Chybí zde osoba, která by se ujala vedení a organizace. Opět nedostatek motivace ze strany obce. Plavání mohou senioři provozovat pouze v letních měsících. Jde o přírodní koupání v lomě. Přehled o sport. a pohyb. aktivitách mají pouze senioři, kteří pohybem vyplňují část svého volného času.

Sportovní a pohyb.aktivita přímo v obci	Počet	Procento
Cvičení na gymnastických míčích	8	28,6%
Turistika	5	17,9%
Jízda na běžkách	5	17,9%
Aerobik	4	14,3%
Plavání	2	7,1%
Volejbal	2	7,1%
Nohejbal	2	7,1%
Relaxační a rehabilitační cvičení	2	7,1%
Orientační běh	1	3,6%
Fotbal	1	3,6%
Jiné míčové hry	1	3,6%
Necvičím, nesportuji, nemám zájem o žádnou aktivitu	12	42,9%

Tab. 12 Možnosti pohybového vyžití seniorů v Černé Vodě

9) Které sportovní či pohybové aktivity byste chtěli mít ve své obci

Respondenti mohli vybírat z nabídky 23 sportovních a pohybových aktivit. Nabídka byla stejná jako u předcházející části. Opět největší část respondentů 42,9% odpověděla, že necvičí, tedy ani nemá zájem o toto vyplnění volného času. Část respondentů uvedlo aktivity, které již v obci jsou. Z těch nových respondenti uvedli např. bowling, jógu, vysokohorskou turistiku a squash (tab. 13). V oblasti vysokohorské turistiky obec velice udělat nemůže. Bowling a squash. Zde by šlo o velké náklady na vybudování. Pokud však vychází, že 42,9% seniorů vůbec o tyto aktivity nemá zájem, nebylo by rozumné se do těchto investic pouštět. Využít naplno toho co obec nabízí, by ze strany seniorů bylo lepší.

Které sport. a pohyb.aktivity bychom chtěli ve své obci	Počet	Procento
Squash	2	7,1%
Bowling	2	7,1%
Plavání	2	7,1%
Nohejbal	2	7,1%
Basketbal	2	7,1%
Fotbal	2	7,1%
Jiné míčové hry	4	14,3%
Plavání	2	7,1%
Jóga	2	7,1%
Cvičení na gymnastických míčích	2	7,1%
Relaxační a rehabilitační cvičení	6	21,4%
Turistika	4	14,3%
Necvičím, nesportuji, nemám zájem o tyto aktivity	12	42,9%

Tab. 13 Sportovní či pohybové aktivity, které senioři chtějí v obci Černá Voda

10) Kulturní akce, či místa, které senioři z Černé Vody rádi navštěvují

Trávení volného času na kulturních akcích či místech je u seniorů v Černé Vodě oblíbenější než pohyb. Pouze 10,7% respondentů odpovědělo slovem „žádné“. Velmi oblíbený je klub seniorů. Téměř polovina z dotázaných respondentů uvedla, že právě klub seniorů je oblíbeným místem, kde tráví svůj volný čas. Dalšími oblíbenými místy či akcemi jsou plesy a zábavy, divadlo, jarmarky a jiné slavnosti, koncerty, přednášky na různé téma a hrady či zámky (tab. 14).

Kino a výstavy nevedl žádný z dotázaných respondentů, protože na tato místa by museli senioři dojíždět. Mají tedy raději akce přímo v místě bydliště.

Neoblíbenější kulturní místa či akce seniorů	Počet	Procento
Divadlo	5	17,9%
Hrady a zámky	2	7,1%
Koncerty	4	14,3%
Plesy a taneční zábavy	7	25,0%
Přednášky na různé téma	5	17,9%
Klub seniorů	13	46,4%
Různé jarmarky a jiné slavnosti	5	17,9%
Jiné akce či místa	4	14,3%
Žádné	3	10,7%

Tab. 14 Nejoblíbenější kulturní místa či akce seniorů v Černé Vodě

11) Které oblíbené kulturní akce či místa mohou navštěvovat senioři přímo v Černé Vodě

Senioři mají přehled o kulturním dění ve své obci. 85,8% z dotázaných respondentů ví, že ve své obci může svůj volný čas trávit návštěvou klubu seniorů. 1/2 respondentů odpověděla, že se mohou bavit na plesech či tanečních zábavách a 46,4% dotázaných ví o přednáškách na různé téma. Nepatrné množství dotázaných vypovídá o jarmarcích a jiných slavnostech a někteří, přesněji 10,7% respondentů, si myslí, že v Černé Vodě se žádné kulturní akce nekonají (tab. 15).

Divadlo, kino, hrady a zámky, výstavy a koncerty podle seniorů se v obci nekonají. Podle obce se každoročně o Vánocích koná koncert v kostele. Ostatní kulturní místa mohou senioři navštěvovat, ale mimo obec.

Která kulturní místa či akce mohou senioři navštěvovat přímo ve své obci	Počet	Procento
Plesy a taneční zábavy	15	53,6%
Přednášky na různé téma	13	46,4%
Klub seniorů	24	85,8%
Různé jarmarky a jiné slavnosti	2	7,1%
Žádné	3	10,7%

Tab. 15 Která kulturní místa či akce mohou senioři navštěvovat přímo v Černé Vodě

12) Které kulturní akce či místa by senioři chtěli mít v Černé Vodě

Nejoblíbenější jsou přednášky na různá téma, s kterými počítá i v budoucnu 1/2 z dotázaných respondentů. Naopak 21,4% respondentů odpovědělo, že zvláště netouží po žádných kulturních akcích. Dále někteří dotázaní by chtěli ve své obci divadlo, koncerty, slavnosti, plesy a taneční zábavy a v jeden respondent by rád měl ve své obci divadlo (tab.16).

Divadlo, kino a koncerty se dají řešit obcí, za docela nízké náklady. Obec má malý sál, ve kterém se nachází dataprojektor k promítání filmů. Dal by se třeba založit filmový klub. Dále obec má ve vlastnictví velký sál s pódiem. Zde by se daly pozvat divadelní společnosti, aby zahrály představení. Dají se zde pořádat i koncerty.

Kulturní místa či akce, které chtějí mít senioři ve své obci	Počet	Procenta
Přednášky na různá téma	15	53,6%
Kino	4	14,3%
Koncerty	4	14,3%
Výstavy	3	10,7%
Různé jarmarky či slavnosti	3	10,7%
Plesy či taneční zábavy	3	10,7%
Klub seniorů	3	10,7%
Žádné	6	21,4%

Tab. 16 Kulturní místa či akce, které chtějí mít senioři v obci Černá Voda

13) Oblíbené relaxační aktivity seniorů v Černé Vodě

Více než ½ dotázaných neprovozuje žádné relaxační aktivity. 46,4% z dotázaných má rádo masáže a 10,7% respondentů označilo jako oblíbenou relaxační metodu sanování, pobyt v solné jeskyni neoznačil žádný z dotázaných (tab. 17).

Oblíbené relaxační aktivity seniorů	Počet	Procento
Saunování	3	10,7%
Masáže	13	46,4%
Žádné	15	53,6%

Tab. 17 Oblíbené relaxační aktivity seniorů v Černé Vodě

14) Relaxační aktivity, které mohou senioři využívat přímo v obci

Podle vědomí seniorů, můžou ve své obci chodit na masáže. Takto odpovědělo 53,6% seniorů. Ostatní jsou přesvědčeni, že žádnou relaxační aktivitu nemohou vykonávat přímo v Černé Vodě (tab. 18). Masáže jsou, podle výpovědi obce, jediné relaxační aktivity, které v Černé Vodě byly. Tyto masáže jsou v současné době pro nezájem občanů zrušeny. Solná jeskyně a sauna se v obci také nenachází.

Relaxační aktivity přímo v obci	Počet	Procenta
Masáže	15	53,6%
Žádné	13	46,4%

Tab. 18 Relaxační aktivity seniorů přímo v obci Černá Voda

15) Relaxační aktivity, které by senioři chtěli mít v obci Černá Voda

Největší zájem je o masáže a pobyt v solné jeskyni. Takto odpovědělo 32,1% dotázaných respondentů. Což je zajímavé, protože masáže pro nedostatek zájmu byly zrušeny. 28,6% z dotázaných odpovědělo, že nemá zájem o relaxační aktivity a 14,3% respondentů by rádo mělo ve své obci saunu (tab. 19).

Relaxační aktivity, které chtějí mít senioři ve své obci	Počet	Procenta
Sanování	4	14,3%
Masáže	9	32,1%
Pobyt v solné jeskyni	9	32,1%
Žádné	8	28,6%

Tab. 19 Relaxační aktivity, které senioři chtějí v obci Černá Voda

16) Je v obci Černá Voda dostatek organizací zabývajících se volným časem seniorů

Více než ½ respondentů si myslí, že v Černé Vodě je dostatek organizací, které se zabývají volným časem seniorů. 1/4 respondentů neví a 21,4% z dotázaných si myslí, že v obci není dostatek těchto organizací (tab. 20).

Je ve vaší obci dostatek organizací, které se zabývají volným časem seniorů	Počet	Procenta
Ano	15	53,6%
Nevím	7	25,0%
Ne	6	21,4%

Tab. 20 Má obec Černá Voda dostatek organizací zabývajících se volným časem seniorů

17) Dostatečné možnosti využití volného času seniorů v Černé Vodě

Většina obyvatel si myslí, že v obci Černá Voda je dostatečné množství možností pro seniory, jak využít volný čas. Takto odpověděla více než 1/2 dotázaných respondentů. 28,6% respondentů neví, je jim to vcelku jedno. Pouhých 17,9% z dotázaných si myslí, že v obci je nedostatek těchto možností (tab. 21).

Nespokojení respondenti uvádí pro zlepšení kvality volného času např. vybudování sauny, zavítání známých osobností nebo výstavy.

Vyhovuje nabídka využití volného času seniorům	Počet	Procenta
Ano, jsem spokojená/ý	15	53,6%
Nevím, je mi to jedno	8	28,6%
Ne, nejsem spokojená/ý	5	17,9%

Tab. 21 Vyhovuje nabídka využití volného času v Černé Vodě seniorům

7.2 Lipová – lázně

Na základě výsledků dotazníku zabývajících se nabídkou možností využití volného času v Lipové - lázních můžeme vyhodnotit nabídku obce takto.

V současné době má obec Lipová – lázně 2519 obyvatel z toho asi 600 obyvatel seniorského věku. To je z celkového počtu obyvatel 23,8%. Podle zástupců obce tráví místní senioři svůj volný čas četbou, domácími pracemi a sledováním televize. Podle zástupců obce tedy senioři tráví většinu času ve svých obydlích.

Co se týče sportu a pohybu nabízí obec seniorům fotbal a relaxační a rehabilitační cvičení, které je bohatě zastoupeno v lázeňském areálu. Dále nabízí sjezdové a běžecké lyžování. V Lipové – lázních jsou sjezdovky bohatě zastoupeny. Z dalších sportů je zde ještě společenský i jiný tanec a turistika. Jsou zde rozsáhlé turistické i cyklistické trasy, které se táhnou krásnou přírodou se spoustou přírodních památek. Do budoucna obec ještě počítá s rozšířením míčových sportů.

Z kulturních akcí obec nabízí seniorům výstavy, koncerty, plesy či zábavy, různé jarmarky a slavnosti. Dále mohou senioři v obci Lipová – lázně navštěvovat divadlo a mohou se scházet v klubu seniorů. Do budoucna obec počítá se zavedením přednášek na různé téma pro seniory.

Z relaxačních aktivit nabízí obec seniorům saunování a masáže. Relaxační aktivity jsou bohatě zastoupeny v areálu Lázní Dolní Lipová. Do budoucna obec nechce provozovat žádné nové relaxační aktivity.

V obci funguje místní knihovna.

Vedení obce si myslí, že je v obci jen málo organizací, které se zabývají volným časem seniorů. Z dalších organizací, které fungují v obci Lipová – lázně jsou zde ještě Kulturní a sportovní komise a Svaz turistů.

Dále obec disponuje s Národním domem, kde se koná většina kulturních akcí. Můžeme uvést také tenisové kurty, které lze pronajmout. Dále mohou senioři navštívit Muzeum Johanna Schrotha.

Vedení obce si myslí, že v obci není dostatek možností využití volného času seniorů. Jako zástupci obce nejsou s tímto spokojeni. Do budoucna by chtěli zpestřit volný čas seniorů vlastivědnými výjezdy a zájezdy, dále by chtěli dát seniorům další možnosti vzdělávání. Vše závisí pouze na zájmu seniorů.

Obec je ochotna vytvářet pro seniory další a další možnosti využití volného času, pokud však ze strany seniorů bude zájem.

Na základě výsledků z anket zabývajících se poptávkou seniorů po možnostech využití volného času v Lipové - lázních můžeme vyhodnotit poptávku seniorů takto.

Všichni respondenti žijí v obci, která má 2000 – 3000 obyvatel. 91,7% dotazovaných je v důchodu, 4,2% pracuje částečně a stejné množství respondentů pracuje na plný úvazek. Dalo by se říci, že většina není na nic vázána. Jsou tedy pány svého času. Stejně jako v obci Černá Voda. 16,7% dotázaných má základní vzdělání, ½ střední zakončené výučním listem, ¼ střední zakončené maturitou, 8,3% vysokoškolské.

1) Pohlaví a věk respondentů

Z dotázaných respondentů odpovědělo 70,8% žen a 29,2% mužů. Stejně jako v obci Černá Voda i zde jsou ženy buď to vstřícnější nebo ve věku seniorů je více žen než mužů (tab. 22).

Pohlaví	Počet	Procento
Muž	7	29,2%
Žena	17	70,8%

Tab. 22 Pohlaví respondentů

Průměrný věk dotázaných respondentů je 65 let. Nejmladší z dotázaných má 59 let a nejstarší 74 let. Průměrný věk respondentů je vyšší než u dotazovaných v Černé Vodě.

37,5% respondentů se cítí na svůj věk, stejné množství dotázaných se cítí na nižší věk a 8,3% na vyšší věk než mají. 29,2% respondentů lidé hádají stejný věk, 45,8% dotazovaných hádají nižší věk a 4,2% dotazovaných udává, že jim ostatní lidé hádají vyšší věk. 16,7% z dotazovaných odpověď nevedlo.

2) Pocit nudy u respondentů

Z dotazovaných respondentů 78,6% se téměř nikdy nenudí, 3,6% respondentů se nudí jednou týdně a stejné množství dotázaných se nudí několikrát týdně (tab. 23).

Častost pocitu nudy u seniorů	Počet	Procenta
Několikrát týdně	1	3,6%
Jednou za týden	1	3,6%
Téměř nikdy	22	78,6%

Tab. 23 Pocit nudy seniorů v obci Lipová – lázně

3) Nejlepší věci člověka nad 55 let

Nejlepší věci člověka nad 55 u poloviny dotázaných respondentů je mít radost ze svých dospělých dětí, mít v hlavě jasno v tom, co je v životě důležité (41,7%), moci si žít podle svých pravidel a nemuset se snažit nikomu se zavděčit (37,5%). 29,2% z dotázaných cítí, že má věci pevně v rukou, má jasno v tom, jak trávit svůj volný čas a má dostatečné možnosti jak jej využít. 1/4 respondentů říká, že nejlepší věci člověka nad 55 let je moci se spolehnout na svou zkušenost a mít dostatek času pro sebe. Radost ze svých prohlubujících se přátelství prohlašují za nejlepší věc 12,5% respondentů.

Na rozdíl od seniorů v Černé Vodě nejsou odpovědi tak výrazné, ale vesměs se shodují. Senioři obou obcí uznávají přibližně stejné hodnoty.

4) Nejhorší věci člověka nad 55 let

Nejvíce (62,5% dotázaných) uvedlo, že nehorší věci člověka nad 55 let je nemohoucnost spolehnout se na své zdraví, 1/2 z dotázaných uvádí jiné možnosti než ty, které jsou v nabídce. 29,2% respondentů uvádí jako nehorší věc únavu a docházející dech. 1/4 respondentů nemá čas sama na sebe a 1 je zaplavena odpovědností za své děti.

Opět, když to srovnáme s odpověďmi seniorů z Černé Vody, jsou to stejné pocity, stejné úvahy. Nemohoucnost se spolehnout na své zdraví, je problémem všech lidí v seniorském věku.

5) Nejoblíbenější trávení volného času

Z nabídky v anketě nejraději senioři v Lipové – lázních tráví svůj volný čas sledováním televize (54,2% dotázaných respondentů), četbou knih (1/2 dotázaných) a domácími pracemi (41,7% dotázaných). Sportováním či jinými pohybovými aktivitami a cestováním svůj volný čas vyplňuje 1/4 respondentů, 20,8% dotázaných rádo navštěvuje kulturní místa či akce. 8,3% respondentů rádo navštěvuje místa určená k relaxaci. Pouze 4,2% respondentů tráví svůj volný čas na místech, kde se schází se svými přáteli. Dotázaní senioři v Lipové – lázních nevěnují svůj volný čas dalšímu vzdělávání. Nejvyšších hodnot dosáhly možnosti obdobné jako v Černé Vodě. Pouze v jiném pořadí. Také zde tráví nejraději senioři svůj volný čas ve svých obydlích ve společnosti televize a knih (tab. 24).

Nejoblíbenější možnosti trávení volného času seniorů	Počet	Procenta
Četbou knih	12	50,0%
Domácími pracemi	10	41,7%
Cestováním	6	25%
Návštěvou kulturních míst či akcí	5	20,8%
Návštěvou míst, kde se setkáváme s přáteli	1	4,2%
Sportováním či různými pohybovými aktivitami	6	25%
Návštěvou míst určených k relaxaci	2	8,3%
Sledováním televize	13	54,2%
Dalším vzděláváním	0	0,0%
Jinak	7	29,2%

Tab. 24 Nejoblíbenější možnosti trávení volného času seniorů v Lipové – lázních

6) Oblíbený sport či pohybová aktivita seniorů

Dotazovaní si mohli vybrat z 23 sportů či pohybových aktivit nebo mohli uvést jiný sport. 33,3% dotázaných respondentů odpovědělo, že oblíbenou pohybovou aktivitou je turistika, stejné množství respondentů odpovědělo, že necvičí a nesportuje. Není to tak vysoké procento jako v Černé Vodě, ale i tak je nejvyšším v odpovědích seniorů z Lipové - lázní. 20,8 procent dotázaných má rádo relaxační a rehabilitační cvičení, 16,7% rádo cvičí na

gymnastických míčích nebo má rádo jiný druh sportu, který nebyl uveden v anketě. Jako například cyklistika. 12,5% respondentů jako oblíbenou aktivitu uvedlo jízdu na běžkách, tanec a plavání. Nepatrná část dotázaných má ráda sjezdové lyžování (tab. 25).

Některé sporty vůbec senioři v Lipové - lázních neprovozují. Např. volejbal, basketbal, nohejbal, fotbal, jiné míčové hry, squash, bowling, vysokohorská turistika, aerobik, jóga, aquaaerobik, vytrvalostní běh, orientační běh a cvičení v posilovně.

Oblíbený sport či pohybová aktivita seniorů	Počet	Procenta
Plavání	3	12,5%
Sjezdové lyžování	1	4,2%
Jízda na běžkách	3	12,5%
Tanec	3	12,5%
Turistika	8	33,3%
Cvičení na gymnastických míčích	4	16,7%
Relaxační a rehabilitační cvičení	5	20,8%
Jiný sport a pohybová aktivita	4	16,7%
Necvičím, nesportuji, nemám zájem o žádnou aktivitu	8	33,3%

Tab. 25 Sport či pohybová aktivita, kterou nejraději vykonávají senioři z Lipové – lázni

7) Sport či pohybová aktivita, kterou můžou senioři vykonávat přímo ve své obci

Více jak polovina respondentů uvedla jako sport, který může vykonávat ve své obci turistiku. 41,7% uvedlo turistiku, 29,2% dotázaných ví, že ve své obci může cvičit rehabilitační a relaxační cvičení a provozovat sjezdové lyžování. 20,8% ví, že ve své obci může cvičit na gymnastických míčích. 16,7% uvedlo volejbal, fotbal a tanec. Nepatrná procenta respondentů uvádí ještě vytrvalostní a orientační běh, basketbal a aerobik. 33,3% respondentů uvedlo, že necvičí, tudíž se nezajímá, jaké pohybové či sportovní aktivity může nalézt ve své obci (tab. 26).

Basketbal, běh ani aerobik obec však ve své nabídce neuvádí, ale například vytrvalostní běh mohou senioři vykonávat sami.

Sport či pohybová aktivita seniorů, kterou mohou vykovávat přímo v obci	Počet	Procenta
Volejbal	4	16,7%
Basketbal	1	4,2%
Fotbal	4	16,7%
Sjezdové lyžování	7	29,2%
Jízda na běžkách	10	41,7%
Tanec	4	16,7%
Turistika	13	54,2%
Aerobik	1	4,2%
Cvičení na gymnastických míčích	5	20,8%
Relaxační a rehabilitační cvičení	7	29,2%
Vytrvalostní běh	2	8,3%
Orientační běh	2	8,3%
Jiný sport či pohybová aktivita	3	12,5%
Necvičím, nespportuji, nemám zájem o žádnou aktivitu	8	33,3%

Tab. 26 Sportovní či pohybové aktivity, které senioři mohou využívat přímo v obci Lipová – lázně.

8) Jaké sportovní či pohybové aktivity chtějí senioři ve své obci

Nabídka sportů byla stejná jako v předcházejících otázkách. Největší procento respondentů 33,3% necvičí ani nespportuje, tudíž nemá zájem o další tyto aktivity. 29,2% dotázaných nevedlo žádnou možnost. ¼ dotázaných by chtěla bazén, aby mohla chodit plavat. Nepatrná procenta 8,3% by ve své obci chtěla bowling a hodiny jógy (tab. 27).

Vzhledem k tomu, že se jedná o lázeňskou oblast, kde je také spousta lázeňských hostů a turistů, by vybudování bazénu či bowlingového areálu, nebylo na škodu.

Jaké sportovní a pohybové aktivity chtějí senioři ve své obci	Počet	Procenta
Bowling	2	8,3%
Plavání	6	25,0%
Jóga	2	8,3%
Necvičím, nesportuji, nemám zájem o tyto aktivity	8	33,3%
Neuvedeno	7	29,2%

Tab. 27 Sportovní či pohybové aktivity, které chtějí senioři v obci Lipová – lázně

9) Kulturní místa či akce, které senioři rádi navštěvují

Mezi nejnavštěvovanější kulturní akce či místa patří výstavy, plesy a taneční zábavy. Tyto akce navštěvuje 33,3% dotázaných respondentů. 1/4 dotázaných chodí na jarmarky a jiné slavnosti, do divadla či na koncert. 16,7% respondentů navštěvuje hrady a zámky. Nepatrné procento dotázaných rádo chodí na přednášky a do kina. 20,9% dotázaných nenavštěvuje žádné kulturní akce či místa (tab. 28).

Kulturní akce či místa, které senioři rádi navštěvují	Počet	Procenta
Divadlo	6	25,0%
Kino	1	4,2%
Výstavy	8	33,3%
Hrady a zámky	4	16,7%
Koncerty	6	25,0%
Různé jarmarky a jiné slavnosti	6	25,0%
Jiné akce či místa	1	4,2%
Plesy a taneční zábavy	8	33,3%
Přednášky na různá téma	2	8,3%
Žádné	5	20,9%

Tab. 28 Kulturní akce či místa, které rádi navštěvují senioři z Lipové – lázní

10) Kulturní akce či místa, které mohou senioři navštěvovat přímo ve své obci

Nejvíce respondentů 62,5% odpovědělo, že ve své obci může chodit na plesy a zábavy. Více než polovina respondentů uvádí, že ve své obci může navštěvovat výstavy. Dalších 45,8% uvádí koncerty. 33,3% dotázaných uvedlo, že ve své obci může jít na jarmark či jinou slavnost a na přednášku. Malé procento ještě uvádí divadlo, jako možné kulturní místo (tab. 29).

Všechny tyto kulturní akce a místa uvádí ve svém dotazníku i obec, kromě přednášek. Na přednášky však senioři mohou chodit např. do místních lázní.

Kulturní akce či místa, které mohou senioři navštěvovat ve své obci	Počet	Procenta
Divadlo	1	4,2%
Koncerty	11	45,8%
Plesy či taneční zábavy	15	62,5%
Přednášky na různá téma	8	33,3%
Různé jarmarky či slavnosti	8	33,3%
Jiné akce či místa	5	20,8%
Výstavy	13	54,2%
Žádné	2	8,3%

Tab. 29 Kulturní místa či akce, které mohou senioři navštěvovat přímo v obci Lipová – lázně

11) Kulturní akce či místa, které by senioři chtěli mít přímo ve své obci

Pokud bychom opomenuli ty kulturní akce, které už v obci jsou, z těch nových by si 20,8% respondentů přálo ve své obci kino a klub seniorů. 12,5% dotázaných si nepřeje žádné další akce a 29,2% respondentů nevedlo v anketě žádnou odpověď (tab. 30).

Kino mohou senioři navštěvovat v okresním městě Jeseníku, což je asi 15 minut cesty autobusem či vlakem. Obec by mohla kino řešit obdobně jako v Černé Vodě, zabudováním dataprojektoru. Klub seniorů uvádí obec v dotazníku jako fungující organizaci.

Kulturní akce či místa, které by senioři chtěli ve své obci	Počet	Procenta
Divadlo	2	8,3%
Kino	5	20,8%
Výstavy	4	16,7%
Koncerty	2	8,3%
Plesy či taneční zábavy	3	12,5%
Přednášky na různá téma	3	12,5%
Klub seniorů	5	20,8%
Různé jarmarky a jiné slavnosti	5	20,8%
Žádné	3	12,5%
Neuvedena žádná odpověď	7	29,2%

Tab. 30 Kulturní akce či místa, které by senioři chtěli mít v obci Lipová – lázně

12) Oblíbené relaxační aktivity seniorů

U seniorů v obci Lipová – lázně relaxační aktivity příliš oblíbeny nejsou. 58,3% respondentů odpovědělo, že nemá žádnou relaxační aktivitu oblíbenou. 37,5% rádo chodí na masáže a 4,2% navštěvuje solnou jeskyni. Saunování není oblíbenou relaxací žádného z respondentů (tab. 31). Přitom sauna je v obci k dispozici.

Oblíbené relaxační aktivity seniorů	Počet	Procento
Saunování	0	0,0%
Masáže	9	37,5%
Pobyt v solné jeskyni	1	4,2%
Žádné	14	58,3%

Tab. 31 Oblíbené relaxační aktivity seniorů v obci Lipová – lázně

13) Relaxační aktivity, které mohou senioři vykonávat přímo v obci

75,0% respondentů ví, že ve své obci může navštívit masáže. Pouze 16,7% dotázaných zařadilo do relaxačních aktivit ve své obci saunování. 12,5% respondentů udalo, že v obci nejsou žádné relaxační aktivity. Solná jeskyně se v obci Lipová – lázně nenachází (tab. 32).

Relaxační aktivity, které mohou senioři vykonávat přímo ve své obci	Počet	Procenta
Saunování	4	16,7%
Masáže	18	75,0%
Solná jeskyně	0	0,0%
Žádné	3	12,5%

Tab. 32 Relaxační aktivity, které senioři mohou vykonávat přímo v obci Lipová - lázně

14) Relaxační aktivity, které by senioři chtěli mít ve své obci

41,7% respondentů by ve své obci chtělo masáže, 20,8% by chtělo solnou jeskyni a 33,3% respondentů ve své obci chce saunu. 16,7% nemá zájem o žádnou relaxační aktivitu (tab. 33). Zde se dostávají odpovědi do rozporu. Senioři chtějí saunu, ale nenavštěvují ji.

Relaxační aktivity, které by senioři chtěli mít ve své obci	Počet	Procenta
Saunování	8	33,3%
Masáže	10	41,7%
Pobyt v solné jeskyni	5	20,8%
Žádné	4	16,7%

Tab. 33 Relaxační aktivity, které by senioři chtěli mít přímo v obci Lipová – lázně

15) Má obec Lipová – lázně dostatek organizací, které zabývají volným časem seniorů

Více než polovina respondentů si myslí, že v obci Lipová – lázně není dostatek organizací, které se zabývají volným časem seniorů. 45,8% dotázaných neví, nezajímá se o to (tab. 35).

Má obec dostatek organizací zabývajících se volným časem seniorů	Počet	Procenta
Ano	0	0,0%
Nevím, je mi to jedno	11	45,8%
Ne	13	54,2%

Tab. 34 Má obec Lipová – lázně dostatek organizací zabývajících se volným časem seniorů

16) Nabízí obec Lipová – lázně seniorům dostatečné vyžití volného času

Více než polovina dotázaných neví, je jim jedno co obec nabízí. Nemají potřebu využívat nabídku obce. 8,3% je spokojena, myslí si, že obec nabízí dostatečné množství volnočasových aktivit. 29,2% respondentů není spokojeno s nabídkou aktivit pro volný čas (tab. 35).

Ti, kteří nejsou spokojeni uvedli pro zlepšení volného času např. zavedení klubu seniorů, více kulturních akcí pro občany hlavně pro seniory a zájezdy. Někteří respondenti uvedli, že jsou spokojeni, ale vše závisí na momentálním zdraví.

Nabízí obec Lipová – lázně seniorům dostatečné vyžití volného času	Počet	Procento
Ano, jsem spokojen/a	2	8,3%
Nevím, je mi to jedno	13	54,2%
Ne, nejsem spokojen/a	7	29,2%

Tab. 35 Nabízí Lipová – lázně seniorům dostatečné možnosti využití volného času

7.3 Zlaté Hory

Na základě výsledků dotazníku zabývajících se nabídkou možností využití volného času ve Zlatých Horách můžeme vyhodnotit nabídku obce takto.

Zlaté Hory mají v současné době 4245 obyvatel a podle dotazníku odeslaného na MěÚ ve Zlatých Horách zde žije asi 1500 seniorů, což je 35,3% z celkového počtu obyvatel.

Podle zastupitelů města tráví senioři ve Zlatých Horách svůj volný čas četbou knih, domácími pracemi a sledováním televize. I když v dotazníku bylo uvedeno, že lze zvolit pouze tři možnosti, zastupitelstvo dále uvádí jako výplň volného času seniorů návštěvy kulturních míst či akcí, sportování a jiné pohybové aktivity a návštěvy míst, kde se senioři setkávají se svými přáteli. Ze sportovních a pohybových aktivit nabízejí Zlaté Hory svým seniorům volejbal, basketbal, nohejbal, fotbal, a jiné míčové hry. Dále sjezdové lyžování, jízdu na běžkách, turistiku a aerobik. Ještě relaxační a rehabilitační cvičení. Do budoucna město nepočítá s žádnou novou pohybovou aktivitou nebo sportem.

Co se týče kultury mohou senioři navštívit ve svém volném čase divadlo, kino, výstavy, koncerty, plesy či taneční zábavy, přednášky na různé téma, klub seniorů, muzeum a jarmarky či jiné slavnosti. Kultura ve městě je bohatě zastoupena. Do budoucna zůstane ve Zlatých Horách vše při starém. S žádnými novými kulturními aktivitami město do budoucna nepočítá.

Z relaxačních aktivit zde mohou senioři využívat saunu nebo masáže. Do budoucna s žádnou novou relaxační aktivitou město nepočítá.

Město si myslí, že je zde dostatečné množství organizací, které se věnují organizováním volného času seniorů.

Z dalších organizací, které se zabývají volným časem seniorů, uvádí vedení města Klub seniorů, Svaz žen a Svaz tělesně postižených civilizačními chorobami.

Zástupci města jsou přesvědčeni, že nabízí seniorům dostatečné možnosti k využití volného času.

Na základě výsledků z anket zabývajících se poptávkou seniorů po možnostech využití volného času ve Zlatých Horách můžeme vyhodnotit poptávku seniorů takto.

Toto město patří do kategorie měst s počtem obyvatel nad 3000. Všichni dotázaní jsou v důchodu, pouze jeden při důchodu částečně podniká. 42,3% dotázaných má střední vzdělání zakončené maturitou, 30,8% má základní vzdělání a 23% dosáhlo středního vzdělání zakončené výučním listem. Žádný z dotázaných respondentů nedosáhl vysokoškolského vzdělání.

1) Pohlaví a věk respondentů

Průměrný věk respondentů je 63,5 let. Nejmladší z dotázaných má 59 let a nejstarší 83 roků. 69,2% dotazovaných respondentů byly ženy, 30,8% muži. Jako i v předcházejících obcích. Žen odpovědělo mnohem více než mužů (tab. 36). 60,7% respondentů se cítí na nižší věk, 15,4% respondentů se cítí na svůj věk a pouze 7,7% dotázaných se cítí na víc let, než jim ve skutečnosti je. 69,2% respondentů ostatní lidé hádají méně, 15,4% stejně a 3,8% více let, než jim ve skutečnosti je.

Pohlaví respondentů	Počet	Procento
Muž	8	30,8%
Žena	18	69,2%

Tab. 36 Pohlaví respondentů ze Zlatých Hor

2) Pocit nudy u respondentů

Z dotazovaných respondentů 80,8% se téměř nikdy nenudí, 3,8% respondentů se nudí jednou týdně a 15,4% dotázaných se nudí několikrát týdně (tab. 37).

Častost pocitu nudy u seniorů	Počet	Procenta
Několikrát týdně	4	15,4%
Jednou za týden	1	3,8%
Téměř nikdy	21	80,8%

Tab. 37 Pocit nudy seniorů ve městě Zlaté Hory

3) Nejlepší věci člověka nad 55 let

57,7% respondentů odpovědělo, že nejlepší věcí člověka nad 55 let je mít větší jasno v tom co je v životě důležité, žít podle svých pravidel a nesnažit se nikomu zavděčit 50%, mít radost ze svých dospělých dětí 42,3% a mít jasno v tom, jak trávit svůj volný čas a mít dostatečné možnosti jak jej využít 30,8%. Cítím, že mám věci pevně v rukou, tak odpovědělo 23,1% dotázaných a moci se spolehnout na své zkušenosti 34,6% respondentů. Nejlepší věcí člověka nad 55 let je mít víc času sám na sebe. Takto odpovědělo 26,9% dotázaných.

Odpovědi s největšími procenty se podobají odpovědím respondentů z obou předcházejících obcí.

4) Nejhorší věci člověka nad 55 let

Už se nemohu spolehnout na své zdraví. Takto odpovědělo 69,2% dotázaných respondentů. Nejvyšší procento. Tak jako v obou předcházejících obcích. 34,6% dotázaných odpovědělo, že nejhorší věcí člověka nad 55 let je být unavený a ztrácet dech. Zbytek odpovědí zvolilo jen malé procento dotázaných. Například 15,4% nesnáší, že vypadá staře. 15 % se cítí neviditelným, nedůležitým.

5) Nejoblíbenější trávení volného času

Nejvíce respondentů 57,7% tráví svůj volný čas domácími pracemi, 38,5% sledováním televize a cestováním. 34,6% dotázaných rádo navštěvuje místa, kde se schází se svými přáteli. 30,8% respondentů rádo tráví svůj volný čas četbou knih a 26,9% návštěvou kulturních míst či akcí. Sportováním a pohybovými aktivitami tráví svůj volný čas pouze 19,2% dotázaných. Návštěvou relaxačních míst pouze 7,7% respondentů. 11,5% dotázaných tráví volný čas jiným způsobem. Jako v každé sledované lokalitě žádný z dotázaných nevěnuje svůj čas vzdělávání (tab. 38).

Na rozdíl od předcházejících obcí zde senioři uvedli ve velkém procentu i cestování a návštěvu kulturních akcí či míst. Netráví tedy tolik času jen ve svých obydlích. Sport a pohyb je stejně jako u předcházejících lokalit na nižším procentu.

Nejoblíbenější možnosti trávení volného času seniorů	Počet	Procenta
Četbou knih	8	30,8%
Domácími pracemi	15	57,7%
Cestováním	10	38,5%
Návštěvou kulturních míst či akcí	7	26,9%
Návštěvou míst, kde se setkáváme s přáteli	9	34,6%
Sportováním či různými pohybovými aktivitami	5	19,2%
Návštěvou míst určených k relaxaci	2	7,7%
Sledováním televize	10	38,5%
Dalším vzděláváním	0	0,0%
Jinak	3	11,5%

Tab. 38 Nejoblíbenější možnosti trávení volného času seniorů ve Zlatých Horách

6) Oblíbený sport či pohybová aktivita seniorů

Ze sportu a pohybových aktivit je mezi seniory ze Zlatých Hor nejoblíbenější turistika (46,2% respondentů) dále relaxační a rehabilitační cvičení (30,8% dotázaných). 26,9% rádo cvičí jógu, 19,2% jezdí na běžkách, 11,5% rádo plave. Na bowling chodí ve svém volném čase 7,7% respondentů. Jiný sport či pohybovou aktivitu volí 15,4% dotázaných. Necvičí a nesportuje 26,9% respondentů (tab. 39). Sporty jako volejbal, basketbal, nohejbal, fotbal, squash, sjezdové lyžování, vysokohorskou turistiku, aerobik, aquaaerobik, vytrvalostní běh, sprint, orientační běh a cvičení v posilovně respondenti vůbec neuvádějí.

Oblíbený sport či pohybová aktivita seniorů	Počet	Procenta
Plavání	3	11,5%
Jízda na běžkách	5	19,2%
Tanec	1	3,8%
Turistika	12	46,2%
Cvičení na gymnastických míčích	3	11,5%
Relaxační a rehabilitační cvičení	8	30,8%
Jiný sport a pohybová aktivita	4	15,4%
Necvičím, nesportuji, nemám zájem o žádnou aktivitu	7	26,9%
Jóga	7	26,9%
Bowling	2	7,7%

Tab. 39 Sport či pohybová aktivita, kterou nejraději vykonávají senioři ze Zlatých Hor

7) Sport či pohybová aktivita seniorů, kterou mohou vykonávat přímo v obci

Nejvíce dotázaných 34,6% odpovědělo, že ve své obci se může věnovat turistice a relaxačnímu a rehabilitačnímu cvičení. 30,8% odpovědělo, že ve své obci může jezdit na běžkách, 19,2% se může věnovat sjezdovému lyžování, 11,5% odpovídá, že svůj volný čas v obci může věnovat orientačnímu běhu, aerobiku a jinému sportu, který není uveden v tabulce. Pak zde ještě respondenti v malých procentech uvádí tanec, basketbal, fotbal a nohejbal. 26,9% necvičí ani nesportuje, tudíž se ani nezajímá o sportovní dění ve městě (tab. 40).

Sport či pohybová aktivita seniorů, kterou mohou vykovávat přímo v obci	Počet	Procenta
Volejbal	2	7,7%
Basketbal	1	3,8%
Fotbal	1	3,8%
Sjezdové lyžování	5	19,2%
Jízda na běžkách	8	30,8%
Tanec	1	3,8%
Turistika	9	34,6%
Aerobik	3	11,5%
Cvičení na gymnastických míčích	2	7,7%
Relaxační a rehabilitační cvičení	9	34,6%
Nohejbal	1	3,8%
Orientační běh	3	11,5%
Jiný sport či pohybová aktivita	3	11,5%
Necvičím, nespportuji, nemám zájem o žádnou aktivitu	7	26,9%

Tab. 40 Sportovní či pohybové aktivity, které senioři mohou využívat přímo ve městě Zlaté Hory

8) Jaké sportovní a pohybové aktivity chtějí senioři v e svém městě

Polovina dotázaných respondentů by ve své obci chtěla mít bazén, aby mohla provozovat plavání. 11,5% uvedlo rehabilitační a relaxační cvičení, ale to už ve městě je. Dalších 7,7% respondentu by chtělo cvičení pilates a bowling. Nepatrné procento 3,8% by ve svém městě uvítalo aquaaerobik a posilovnu. Posilovna je ve městě k dispozici. 26,9% respondentů necvičí a nespportuje, tudíž nemá zájem o žádnou z nabízených aktivit (tab. 41).

Výstavbou krytého bazénu by město získalo klientelu nejen u seniorů, ale také u lázeňských hostů a žáků základní školy. Na bazén musí občané Zlatých Hor dojíždět do Jeseníku, což je asi 25 km. Pro seniory je dojíždění velmi nepohodlné.

Jaké sportovní a pohybové aktivity chtějí senioři ve svém městě	Počet	Procenta
Bowling	2	7,7%
Plavání	13	50,0%
Cvičení pilates	2	7,7%
Aquaerobik	1	3,8%
Relaxační a rehabilitační cvičení	3	11,5%
Cvičení v posilovně	1	3,8%
Necvičím, nesportuji, nemám zájem o žádnou aktivitu	7	26,9%

Tab. 41 Sportovní či pohybové aktivity, které chtějí senioři ve městě Zlaté Hory

9) Kulturní akce či místa, které senioři rádi navštěvují

Polovina dotázaných respondentů navštěvuje divadlo, 38,5% dotázaných rádo chodí na jarmarky či jiné slavnosti, 30,8% respondentů má rádo koncerty, 26,9% chodí do klubu seniorů, 23,1% jezdí po hradech a zámcích, 19,2% navštěvuje ve svém volném čase kino. 11,5 % respondentů ve volném čase chodí na výstavy a jiné akce či místa. Stejně procento dotázaných nenavštěvuje žádné akce. Jen nepatrné procento seniorů se zajímá o přednášky na různé téma (tab. 42). Plesy či taneční zábavy nevedl žádný z dotázaných respondentů.

Kulturní akce či místa, které senioři rádi navštěvují	Počet	Procenta
Divadlo	13	50,0%
Kino	5	19,2%
Výstavy	3	11,5%
Hrady a zámky	6	23,1%
Koncerty	8	30,8%
Různé jarmarky a jiné slavnosti	10	38,5%
Jiné akce či místa	3	11,5%
Plesy a taneční zábavy	0	0,0%
Přednášky na různá téma	1	3,8%
Klub seniorů	7	26,9%
Žádné	3	11,5%

Tab. 42 Kulturní akce či místa, které rádi navštěvují senioři ze Zlatých Hor

10) Kulturní akce či místa, které mohou senioři navštěvovat přímo ve svém městě

69,5% respondentů uvedlo, že ve svém městě může navštěvovat různé jarmarky a slavnosti, 61,5% dotázaných označilo klub seniorů, 30,8% uvedlo jako možnost využití volného času přímo v obci koncerty. 26,9% dotázaných respondentů uvedlo přednášky na různé téma a výstavy. Návštěvu divadla, plesy či taneční zábavy a jiné akce uvádí 11,5% dotázaných (tab 43). Kino neuvádí žádný z dotázaných, přitom v nabídce obce je.

Kulturní akce či místa, které mohou senioři navštěvovat ve svém městě	Počet	Procenta
Divadlo	3	11,5%
Koncerty	8	30,8%
Plesy či taneční zábavy	3	11,5%
Přednášky na různá téma	7	26,9%
Různé jarmarky či slavnosti	18	69,2%
Jiné akce či místa	3	11,5%
Výstavy	7	26,9%
Klub seniorů	16	61,5%
Žádné	2	7,7%

Tab. 43 Kulturní místa či akce, které mohou senioři navštěvovat přímo ve městě Zlaté Hory

11) Kulturní akce či místa, které by senioři chtěli mít ve svém městě

Největší počet dotázaných 34,6% by si ve svém městě přálo kino. Vedení města kino sice ve své nabídce uvádí, ale jedná se pouze o promítání v Městském kulturním zařízení. 26,9% respondentů by chtělo ve svém městě divadlo. Divadlo je také uvedeno v nabídce města, ale jedná se nejspíše o divadelní společnosti, které hrají v Městském kulturním zařízení. Jinak Městské informační centrum nabízí předprodej lístků do kina divadla v Jeseníku. 23,1% dotázaných by ve svém městě uvítalo koncerty, 19,3% přednášky na různé téma, 15,4% výstavy a různé jarmarky či slavnosti, 11,5% klub seniorů, 7,7% plesy či taneční zábavy a hrady či zámky. Vše obec seniorům nabízí. Hrady a zámky obec v režii nemá a je nemožné, aby v budoucnosti měla. Malé procento dotázaných nemá zájem o žádnou kulturní aktivitu a 26,9% respondentů nezaškrtlo žádnou odpověď (tab. 44).

Kulturní akce či místa, které by senioři chtěli ve svém městě	Počet	Procenta
Divadlo	7	26,9%
Kino	9	34,6%
Výstavy	4	15,4%
Koncerty	6	23,1%
Plesy či taneční zábavy	2	7,7%
Přednášky na různá téma	5	19,2%
Klub seniorů	3	11,5%
Různé jarmarky a jiné slavnosti	4	15,4%
Hrady a zámky	2	7,7%
Jiné akce či místa	1	3,8%
Žádné	2	7,7%
Neuvedena žádná odpověď	7	26,9%

Tab. 44 Kulturní akce či místa, které by senioři chtěli mít ve městě Zlaté Hory

12) Oblíbené relaxační aktivity seniorů

Polovina dotázaných respondentů jako svou oblíbenou relaxační aktivitu uvedla masáže, 11,5% rádo chodí do sauny a solné jeskyně. 23,1% respondentů neuvedlo žádnou relaxační aktivitu (tab. 45).

Oblíbené relaxační aktivity seniorů	Počet	Procento
Saunování	3	11,5%
Masáže	13	50,0%
Pobyt v solné jeskyni	3	11,5%
Žádné	6	23,1%

Tab. 45 Oblíbené relaxační aktivity seniorů ve městě Zlaté Hory

13) Relaxační aktivity, které senioři mohou vykonávat přímo ve svém městě

Téměř 70% dotázaných ví, že ve svém městě může chodit do sauny, 61,5% uvedlo masáže a 15,4% tvrdí, že ve Zlatých Horách může relaxovat v solné jeskyni. Ve Zlatých Horách se však solná jeskyně nenachází. 7,7% dotázaných si myslí, že v jejich město žádné relaxační aktivity nenabízí (tab. 46).

Relaxační aktivity, které mohou senioři vykonávat přímo ve svém městě	Počet	Procenta
Saunování	16	61,5%
Masáže	18	69,2%
Solná jeskyně	4	15,4%
Žádné	2	7,7%

Tab. 46 Relaxační aktivity, které senioři mohou vykonávat přímo ve městě Zlaté Hory

14) Relaxační aktivity, které by senioři chtěli mít ve svém městě

Nejvíce dotázaných respondentů 38,5% se k otázce nevyjádřilo, 30,8% respondentů by ve svém městě chtělo mít solnou jeskyni, 23,1% masáže a 19,2% saunu. Všim město disponuje kromě solné jeskyně. Lázeňští hosté i občané města však mohou relaxovat v jeskyních přírodních, kterými disponují lázně Edel. Pouze nepatrné procento nemá zájem o žádnou novou relaxační aktivitu (tab. 46).

Relaxační aktivity, které by senioři chtěli mít ve svém městě	Počet	Procenta
Saunování	5	19,2%
Masáže	6	23,1%
Pobyt v solné jeskyni	8	30,8%
Žádné	2	7,7%
Nevyplněn žádný údaj	10	38,5%

Tab. 47 Relaxační aktivity, které by senioři chtěli mít přímo ve městě Zlaté Hory

15) Má město dostatek organizací zabývajících se volným časem seniorů

Polovina dotázaných si myslí, že ve Zlatých Horách není dostatečné množství organizací zabývajících se volným časem seniorů. 23,1% respondentů neví, nezajímá se. Pouze 19,2% dotázaných si myslí, že v jejich městě je dostatečné množství organizací, které se věnují volnému času seniorů (tab. 48).

Má město dostatek organizací zabývajících se volným časem seniorů	Počet	Procenta
Ano	5	19,2%
Nevím, je mi to jedno	6	23,1%
Ne	13	50,0%

Tab. 48 Má město Zlaté Hory dostatek organizací zabývajících se volným časem seniorů

16) Nabízí město Zlaté Hory seniorům dostatečné využití volného času

34,5% dotázaných respondentů neví a nezajímá se. Stejně množství seniorů tvrdí, že Zlaté Hory nenabízí seniorům dostatečné využití volného času, nejsou spokojeni. 26,9% je opačného mínění. Město seniorům nabízí dostatečné možnosti využití volného času, jsou spokojeni (tab. 49).

Respondenti, kteří vyjádřili nespokojenost uvedli jako změnu např. větší dotace na využití seniorů, větší úctu ke stáří. Jsou nespokojeni s tím, že obec se zajímá jen o aktivity pro mladé. Hodně se obraceli proti místním fotbalistům. Byly zde i výroky o tom, že domov důchodců je jediné, co obec pro seniory dělá. Jiní respondenti by chtěli v obci mít bazén.

Nabízí město Zlaté Hory seniorům dostatečné využití volného času	Počet	Procento
Ano, jsem spokojen/a	7	26,9%
Nevím, je mi to jedno	9	34,6%
Ne, nejsem spokojen/a	9	34,6%

Tab. 49 Nabízí Zlaté Hory seniorům dostatečné možnosti využití volného času

8 Diskuse

Z výsledků bylo zjištěno, že vedení zkoumaných lokalit udalo jako nejoblíbenější náplň seniorů četbu knih, domácí práce a sledování televize. Zastupitelé Zlatých Hor ještě uvádí navíc cestování, sportování a návštěvu kulturních míst či akcí. S tvrzením toho, že většina seniorů tráví čas ve svých obydlích, se ztotožňují všechny vybrané lokality. Pokud bychom srovnali toto tvrzení s odpověďmi dotázaných seniorů, shodují se. I když někteří senioři tráví čas i jinak než doma, je to jen malé procento. Dotazovaní senioři ve svých odpovědích uvedli, že nejlepší věcí člověka nad 55 let je žít podle svých pravidel a mít v hlavě jasno o tom, co je v životě důležité. Jako nejhorší věc uvedli nemohoucnost se spolehnout na své zdraví. Víím, že zdraví si nemůžeme poručit, koupit ani naordinovat. Ale i zdraví je součástí aktivního života. Lidé, kteří se nepohybují, netrénují svůj mozek, nekomunikují s přáteli nebo se nebaví, bývají prvními adepty na nemoc. Tady dohází k jistému rozporu. Z jedné strany senioři hovoří o tom, že jsou volní a mohou žít podle sebe a svých pravidel, ale z druhé strany jsou nejraději sami doma, zavření před společností a světem. Zástupci obcí jsou si toho vědomi. Není chyba také na jejich straně? Možná by byla vhodná motivace, vmísit seniory mezi mladší ročníky, pomocí různých akcí přitáhnout seniory do dění obce tak, aby se stali nedílnou součástí společnosti obce.

Co se týče sportu a pohybových aktivit je nabídka Lipové- lázní a Zlatých Hor docela bohatá. Nabídka Černé Vody je velmi slabá. Také se to odráží v odpovědích seniorů. Černovodští senioři nejvíce odpovídali, že nesportují ani necvičí, tudíž je ani žádné tyto aktivity nezajímají. Zástupci obce se hájí nezájmem všech občanů, nejen seniorů, o jakékoliv dění v obci. Možná je chyba v občanech, ale zástupci obce byli zvoleni právě těmito občany a je jejich úkolem, aby se snažili stmelit své obyvatelé tak, aby společenský život v obci vzkvétal a ne upadal. V Lipové – lázních a ve Zlatých Horách je, až na pár výjimek, nabídka v souladu s poptávkou. Přesto i zde se objevuje dost odpovědí typu „nesportuji“. Ve všech lokalitách by si senioři přáli třeba bowling nebo plavecký bazén. V Černé Vodě je to zcela neekonomické, ale lázeňské lokality Zlaté Hory i Lipová by o vybudování třeba mohli uvažovat.

Nabídka kulturních akcí je v Lipové –lázních a Zlatých Horách opravdu bohatá. Hrají zde divadlo, jsou zde koncerty, výstavy, přednášky, plesy či zábavy, jarmarky a slavnosti ve Zlatých Horách se promítají i filmy. Nabídky jsou dostatečné, jsou celkem v souladu s poptávkou seniorů. V Černé Vodě poptávka převyšuje nabídku. Senioři v odpovědích sice

uvedli, že by chtěli i jiné kulturní akce, ale je vidět, že znají ekonomický stav obce, protože v otázkách, týkajících se budoucnosti toho, co by v obci chtěli mít, většinou uvedli to, co v ní je i nyní. Velmi oblíbený je Klub seniorů.

Z relaxačních aktivit nabízí Zlaté Hory a Lipová – lázně svým seniorům masáže a saunu. Masáže využívá více seniorů než saunu. Zajímavé je, že ve Zlatých Horách nyní využívá saunu 11,5% dotázaných, ale přání mít v budoucnu ve svém městě saunu vyslovilo 19,2%. V obou lokalitách by senioři uvítali solnou jeskyni. Černá Voda nabízela seniorům masáže. Ty byly pro nezáměr zrušeny. V anketě však senioři uvedli, že by o masáže zájem měli. Zde je to zase obráceně. Obec nabídku dala, ale jak už to bývá. Co je na dosah ruky, to nevyužívám. Senioři ve všech lokalitách by chtěli solnou jeskyni. Pro Černou Vodu z ekonomického hlediska prozatím nerealizovatelné. V Lipové by byla výstavba zbytečná, neboť v Lázních Jeseník, což je asi 8 km, solná jeskyně je. Zlaté Hory disponují přírodními jeskyněmi.

Vedení Zlatých Hor tvrdí, že ve městě je dostatek organizací zabývajících se volným časem seniorů. Senioři jsou názoru opačného. V Černé Vodě vedení uvedlo, že je zde málo organizací, zabývajících se volným časem seniorů. Senioři nesouhlasí, podle nich je zde takových organizací dost. V Lipové – lázních se senioři i vedení obce shodli na tom, že zde je nedostatek těchto organizací.

Přesto všechno nejvíce spokojení s možnostmi využití volného času jsou senioři v Černé Vodě. Nespokojeni jsou senioři z Lipové a Zlatých Hor.

Z toho můžeme usoudit:

- pravidlo „čím více, tím lépe“ není vždy to pravé
- senioři v malých obcích jsou skromnější
- senioři v malých obcích mají více zakořeněný starý způsob života starších lidí
- senioři v menších obcích se umí bavit mezi sebou a dokáží bohatě čerpat z toho, co je

9 Závěr

Z výše uvedených poznatků o možnostech trávení volného času seniorů ve vybraných lokalitách na Jesenicku je zřejmé, že dotazovaní respondenti v této lokalitě nejraději tráví svůj volný čas ve svých obydlích, pečují o svou domácnost a mají smysl pro rodinu. Málo sportují, kulturním akcím dávají přednost, relaxují v rámci možností. Z jedné strany ve svém věku mají jasno, co je v životě důležité a žijí podle svých pravidel, ale z druhé strany místo pohybu, relaxace či společnosti raději tráví svůj volný čas doma. Lokalita Černá Voda je malá obec s nízkými finančními možnostmi. Nabídka možností využití volného času seniorů není tak pestrá, jako v Lipové – lázních nebo ve Zlatých Horách. Nejširší nabídku volnočasových aktivit má město Zlaté Hory, které je také se svou nabídkou spokojeno. Černá Voda a Lipová – lázně konstatuje, že nabízí seniorům málo možností. Dotázaní respondenti z Černé Vody jsou s nabídkou spokojeni, respondenti z Lipové – lázní neví, nezabývají se tím a respondenti ze Zlatých Hor nejsou s nabídkou spokojeni.

Z výše uvedených informací vyplývá, že v Černé Vodě (malá obec) je nabídka volnočasových aktivit pro seniory ze strany obce a poptávka ze strany seniorů v souladu. V Lipové – lázních nemůžeme označit soulad mezi nabídkou a poptávkou jako pravdivý a jednoznačný. Ve Zlatých Horách nabídka a poptávka není v souladu.

Tvrzení Grusse (2009) z literární části je v souladu s výsledky práce. S aktivním životem musí lidé začít již v dětství. Aktivní život je součástí procesu sociologie. Společenský život není vrozený, musí se naučit.

Na základě závěrů doporučuji vybraným obcím/ městům toto:

- besedami a společenskými akcemi vytvořit příjemné klima, které vyvolá u seniorů pocit, že jsou ve společnosti vítáni i ve společnosti mladších ročníků
- pomocí rozhovorů, dotazníků či anket zjistit, jak by nejraději senioři trávili svůj volný čas a pokud to jen půjde, tyto možnosti jim vytvořit
- prezentovat seniorům stávající možnosti trávení volného času
- finančně motivovat mladší občany obcí či měst, aby vytvořili pro seniory aktivity přiměřené jejich věku a ujali se jejich organizací
- začít s aktivním životem co nejdříve, je doporučením pro všechny věkové kategorie.

10 Souhrn

Bakalářská práce podává ucelené informace o životě seniorů, jejich věkových zvláštностech a začlenění do společnosti. Podle demografického vývoje počet obyvatel seniorského věku stále stoupá. Je tedy na nich samotných a na společnosti, aby dokázali žít plnohodnotným aktivním životem.

Práce zkoumá aktivní život seniorů ve směru trávení volného času ve vybraných lokalitách na Jesenicku. Součástí práce jsou proto informace o vybraných lokalitách. Práce popisuje historii, demografii a geografii těchto lokalit.

Z výše uvedených poznatků vlastního šetření můžeme konstatovat, že senioři v těchto lokalitách nejraději tráví svůj volný čas ve svých obydlích, pečují o svou domácnost a mají smysl pro rodinu. Málo sportují, kulturním akcím dávají přednost, relaxují v rámci možností. Větší města nabízí seniorům více možností využití volného času, ale senioři s nabídkou nejsou spokojeni. Nabídka a poptávka tedy není v souladu. Menší obce, které nemají takové finanční možnosti, nabízí seniorům méně volnočasových aktivit. Senioři jsou s nabídkou spokojeni, dokáží využívat stávající možnosti nabídky využití volného času. Nabídka a poptávka volnočasových aktivit v malých obcích je v souladu.

Názory Grusse (2009) a výsledky práce jsou v souladu. Aktivní stárnutí je procesem sociologie. Není vrozené, musí se naučit.

11 Summary

The thesis gives us rounded-off information about senior's lives, their age oddities and social intergration. As the demographic development charts show, the number of seniors still grows up. It is up to them and the society that the seniors would be able to live their lives fully-fledged.

The thesis studies seniors active lives toward spending leisure time in chosen areas of Jeseník district. That is why there are some information about these areas in the thesis. It describes history, demography and geography of these areas.

From the findings above, we can say, that the seniors living in these areas spend their leisure time in their houses housekeeping, with the sense of family. They do little sports, attend cultural actions and sometimes relax within their resources. Larger municipalities offer to seniors many possibilities how to spend leisure time, but seniors are not satisfied with this offer. The offer is not in accordance with the request. Smaller municipalities that do not have too big financial possibilities offer to seniors less leisure time activities. The seniors are satisfied with the offer, they are able to make use of the offer for spending their leisure time. The offer is in accordance with the request.

The thesis results are in accordance with the Gruss' (2009) opinions. The active aging is a process of sociology. It is not hereditary, it must be learnt.

11 Referenční seznam

- Brachtl, Z. (1998). *Jeseník region*. Brno: Cesta.
- Brachtl, Z., Gába, Z., Plíšková T. (1990). *Černá Voda v minulosti a dnes*. Černá Voda: Místní národní výbor.
- Bulisová, J. a kol. (2003). *Ottova encyklopedie*. Praha: Ottovo nakladatelství.
- Čihovský, J. (2006). *Studijní text pro posluchače FTK UP Olomouc*. Olomouc: UP Olomouc.
- Gruss, P. (2009). *Perspektivy stárnutí z pohledu psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Portál.
- Haderka, M. (2008). *Mikroregion Žulovsko*. Jeseník: Studio-4.
- Herman, M. (2008). *Najděte si svého manžana*. Olomouc: Hanex.
- Hodaň, B., Dohnal, T. (2005). *Rekreologie*. Olomouc: Hanex.
- Kol. autorů (2000). *Encyklopedie Diderot*. Praha: Diderot, s.r.o.
- Pavlas, I., Vašutová, M. (1999). *Vývojová psychologie*. Ostrava: OU v Ostravě.
- Sheehyová, G. (1999). *Průvodce dospělostí*. Praha: Portál.
- Vojkovský, R. (2003). *Kaltenštejn*. Dobrá: Beatris.
- Zich, F. (1978). *Co s volným časem?* Praha: Pressfoto.

<http://www.obeccernavoda.cz/> ze dne 10.1.2007

<http://www.cszo.cz/> ze dne 3.1.2010

<http://www.olomouc.czso.cz/> ze dne 3.1.2010

<http://www.jeseniky.ochranaprirody.cz> ze dne 21.4.2009

<http://projekty.osu.cz/mentor/II-vyzkum%20v%20osetrovatelstvi.pdf> ze dne 2.4.2010

<http://www.ejeseniky.com/> ze dne 8.1.2010

<http://jemas.eu/index.ph> ze dne 21.6.2007

http://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/na-urad-prace-v-jeseniku-se-hlasi-dalsi-a-dalsi-uc.html ze dne 26.1.2010

<http://www.lipova-lazne.cz/> ze dne 30.11.2008

<http://www.zlatehory.cz/> ze dne 24.8.2009

http://www.zlatehory.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19319&id=305908&p1=1964 ze dne 24.8. 2009

<http://www.mapy.cz> z období 2005-09

http://www.lipovalazne.cz/vismo/zobraz_dok.asp?u=8466&id_org=8466&id_ktg=5799&p1=16499

ze dne 29.12.2005

[http://www.lipovalazne.cz/vismo/zobraz_dok.asp?u=8466&id_org=8466&id_ktg=5699&p1=](http://www.lipovalazne.cz/vismo/zobraz_dok.asp?u=8466&id_org=8466&id_ktg=5699&p1=16399)

[16399](http://www.lipovalazne.cz/vismo/zobraz_dok.asp?u=8466&id_org=8466&id_ktg=5699&p1=16399) ze dne 29.12.2005

<http://www.priroda.cz/> ze dne 20.12.2009

12 Přílohy

Příloha č. 1 Dotazník pro obecní úřad či městský úřad (na CD-ROMU)

Příloha č. 2 Anketa pro seniory ve vybraných lokalitách na Jesenicku (na CD-ROMU)